

Annexos

«Le temps de vivre»

L'ocupació nazi a França vista per una nena de cinc anys

Una narració gràfica basada en una història de vida

Annexos

«Le temps de vivre»

L'ocupació nazi a França vista per una nena de cinc anys

Una narració gràfica basada en una història de vida

- 1. Un final alternatiu**
- 2. Les històries descartades**
- 3. Proves de resolució tècnica**
- 4. Maqueta de la narració gràfica**
- 5. Les entrevistes**

Treball de recerca, 2n batxillerat

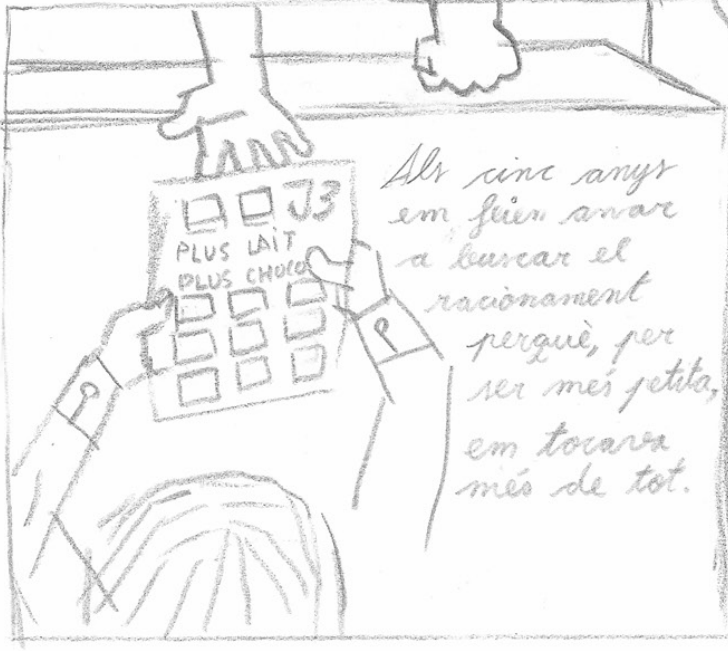
Institut Santa Coloma de Farners

Curs 2014 - 2015

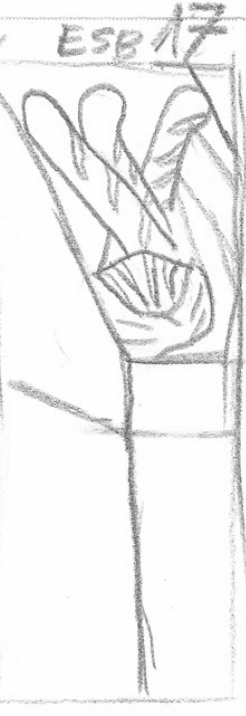
Annex 1. Un final alternatiu

Doc. Quarter Gendarmes

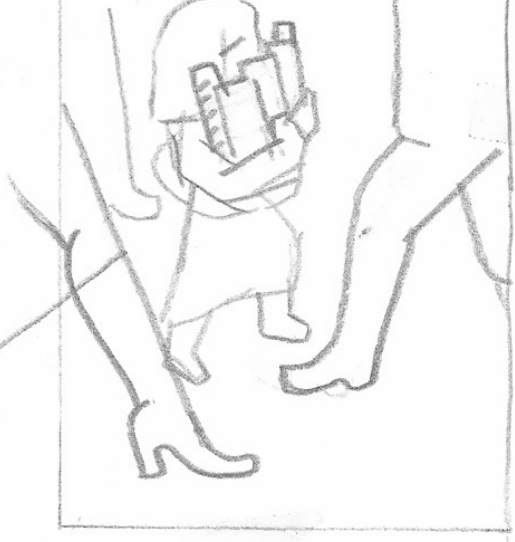
I com que allà no hi podíem viure, ens van deixar un antic quarter de gendarmes

Als cinc anys em fien anar a buscar el racionament perquè, per ser més petita, em tocava més de tot.

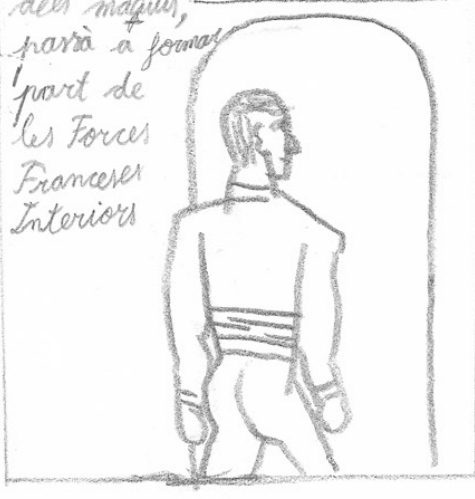

Sort que la nova cara era apropi de la botiga

El meu pare, després de la dissolució dels maquis, parà a formar part de les Forces Françaises Intérieures

FFI.

Una organització que buscava col·laboracionistes i els ho fien pagar

Però va anar degenerant, ja que hi entraren molts del·linquents, fins a corrompre's. Va ser llavors quan el matrimoni dels pares va trontollar

doc

doc. francs

I van fugir a Ló, abandonant-nos al meu germà Jean Paul i a mi amb les nostres àvies

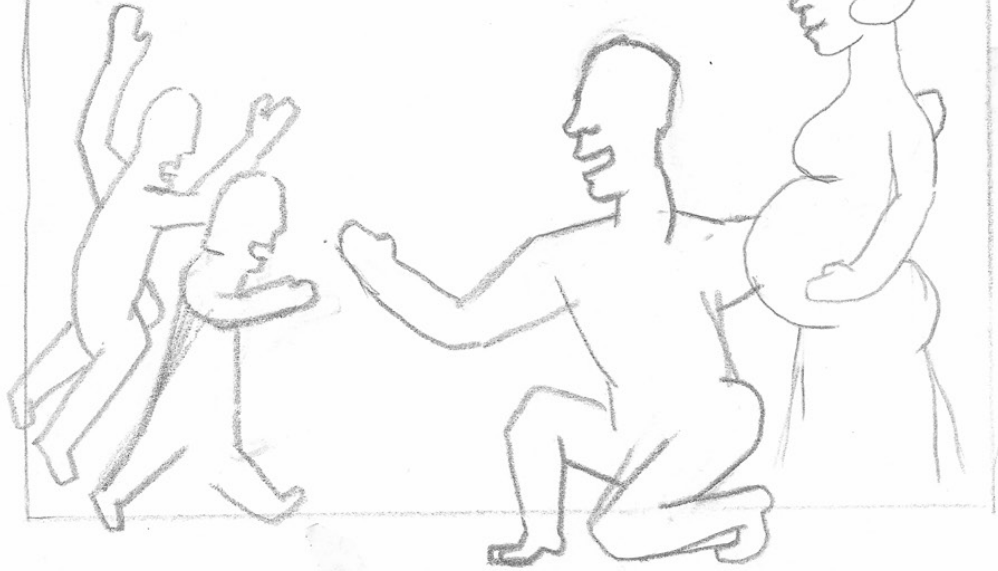
L'ense saber si tornaria.

A Perpinyà va ser una temporada dura i d'escassetat

gairebé no queda menjar
Hauriem de buscar una feina

Fins que, al cap d'un any,
tornaren acompanyats d'en Louis

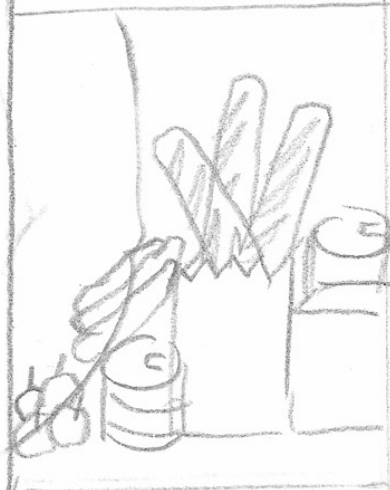

Però la sort / tornà /
amb el naixement d'en
Louis

10V
1944

Acabà la Postguerra
i el racionament

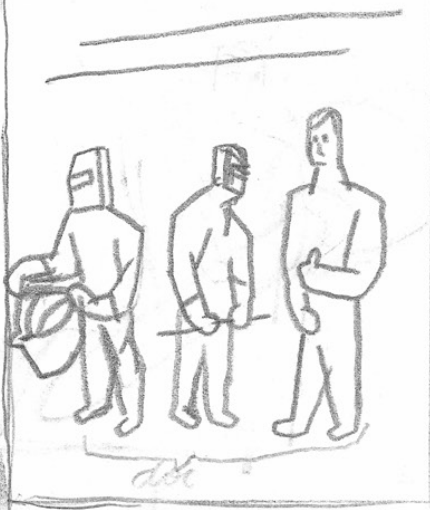

d'avis paterna, la Jeanne,
va ser tinent d'alcalde

Ainò produí una època
de benestar familiar

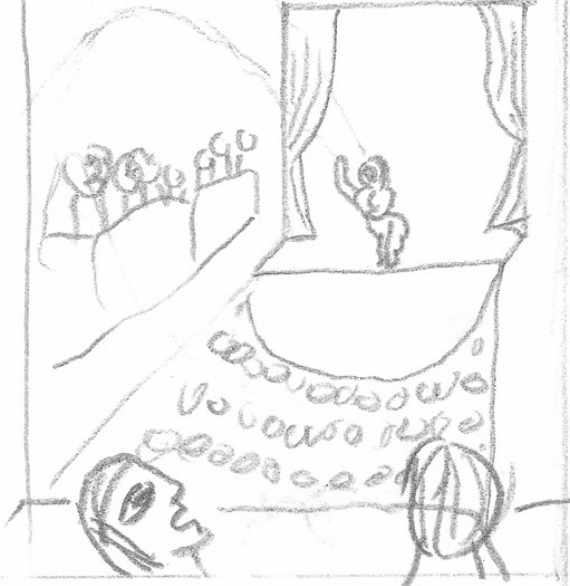
Amb l'entrada del
pare com a cap forjador

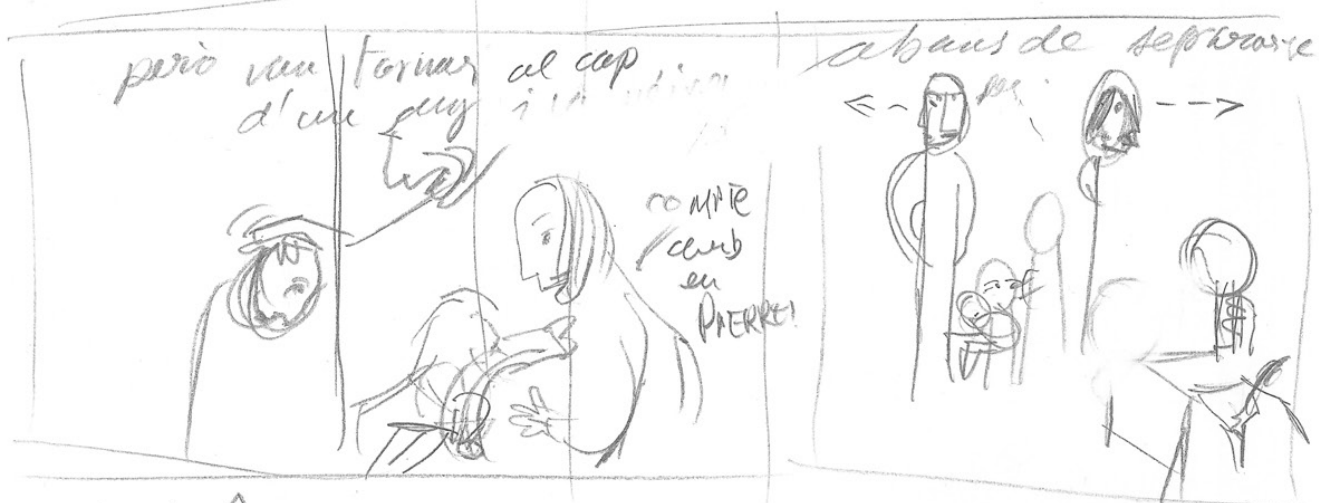

I la meua mare,
d'enfermera

Noialtres podíem gaudir
de la temporada lírica

VII, teyprada línea
Pauwitt 1947

Annex 2. Les històries descartades

I cantar les òperes i les zarzuelles durant tot l'any

El estiu els
passàvem a les
colònies de l'ajuntament
de

Anàvem a Brats de Mollo

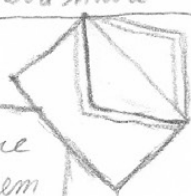
Sempre hi anàvem, excepte l'any en que
el meu pare i jo vam agafar l'bronquitis

El proper estiu ni que
vam tornar a Brats,
aleshores jo tenia 11 anys

I va ser durant aquell
agost que vaig rebre una
carta de la meua mare

Michele,
el teu pare
i jo ens hem
divorciat. Quan
tornis a casa
jo ja no hi seré
perquè el teu pare
m'ha fet fora.
Mare

No ho vaig passar bé

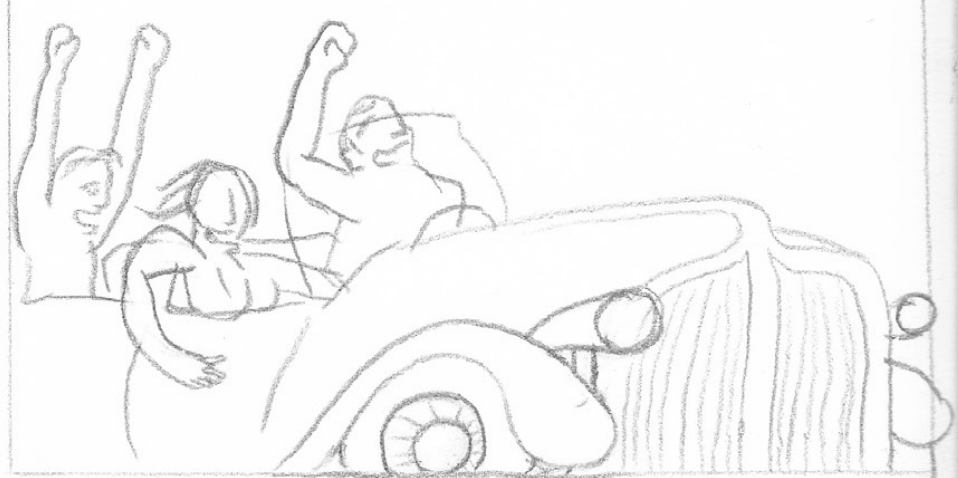
Només plorava
cada nit

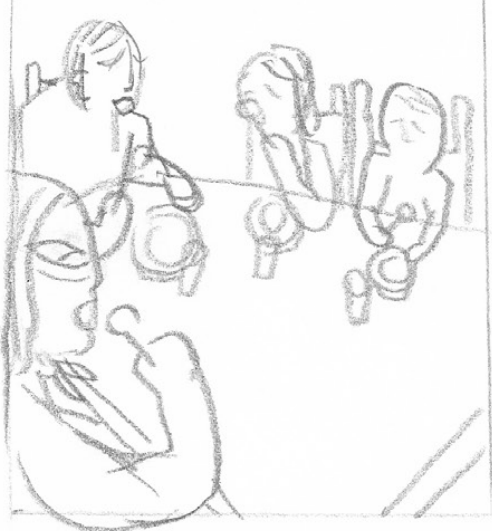
Quan vaig tornar a casa
només hi havia en Louis, la
àvia Jeanne i el meu Pare.

En Jean-Paul se n'havia anat de vacances
amb la meua mare i el seu amant.

Després d'allà van viure
un temps amb el pare

Quan en Jean-Paul va tornar
l'àvia el va fer fora de casa

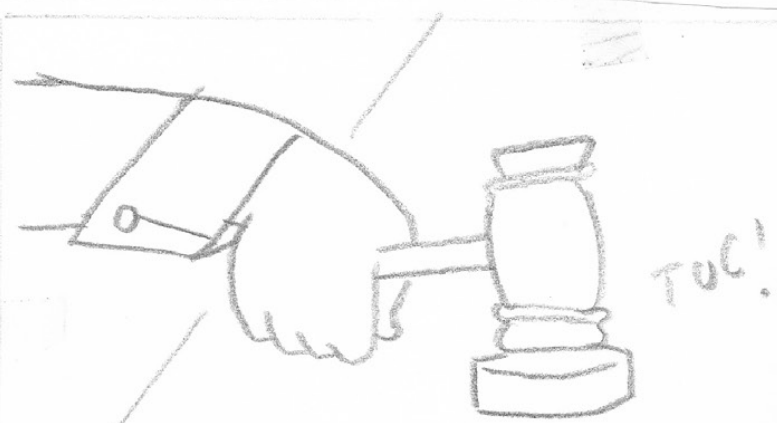

I un
any després
es va fer
militar

Fins que hi hagué un
judici terrible

La Jeanne veu molt
alcohol, els meus estan
en perill

El judici es tancà a favor de
la meua mare, i vam anar a
viure amb ella.

El pare mai li pagava a la mare la pensió

Li no em pagues et denunciaré!

Al final li van treure la pitrera posant al pare i no el tornarem a veure en 15 anys

Adéu Fill!

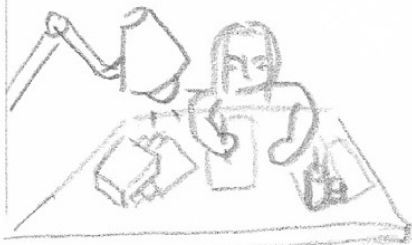
To tenia 12 anys i fou allà on vaig estudiar la primària i la secundària; m'encantaven les matemàtiques

$$\begin{array}{l} \log 12 = 307 - \sqrt{21} \\ \log 16 = \frac{49 - 37}{x - 2} \end{array}$$

To era molt bona estudiant, m'hi dedicava molt

[Primer pla]

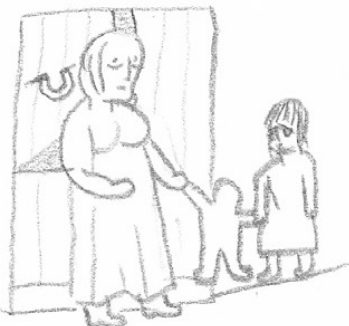

Recordo que vaig tenir la millor nota de tota la província de Perpinyà, en el "Bénièr Encarn"

MILLEUR NOTE!
PERPIGNAN!

Michel Carola	9'8
ren m	9'7
m m	9'5
m m	9'4

La mare ens portà a en Louis i a mi a veure al poble d'Estagel amb l'àvia Marie-Rose

L'amant de la mare va fugir al cap de dos anys

Estic embarassada

Adéu

I jo la vaig acompanyar a donar a llum a la Marie-André

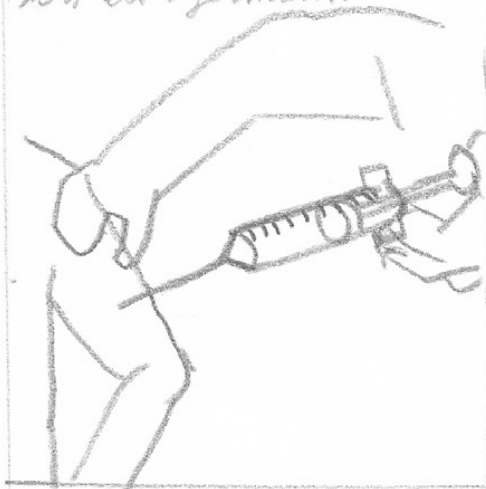
Poc temps després del part,
la mare va començar a
sortir amb un altre home

En Renne' Deffante
aviat aparegué per casa i ja no en va marxar

Va resultar que era
tuberculos, així que ens
vam haver de vacunar
tots els germans.

A en Renne' li agradava
el whisky, el ron...

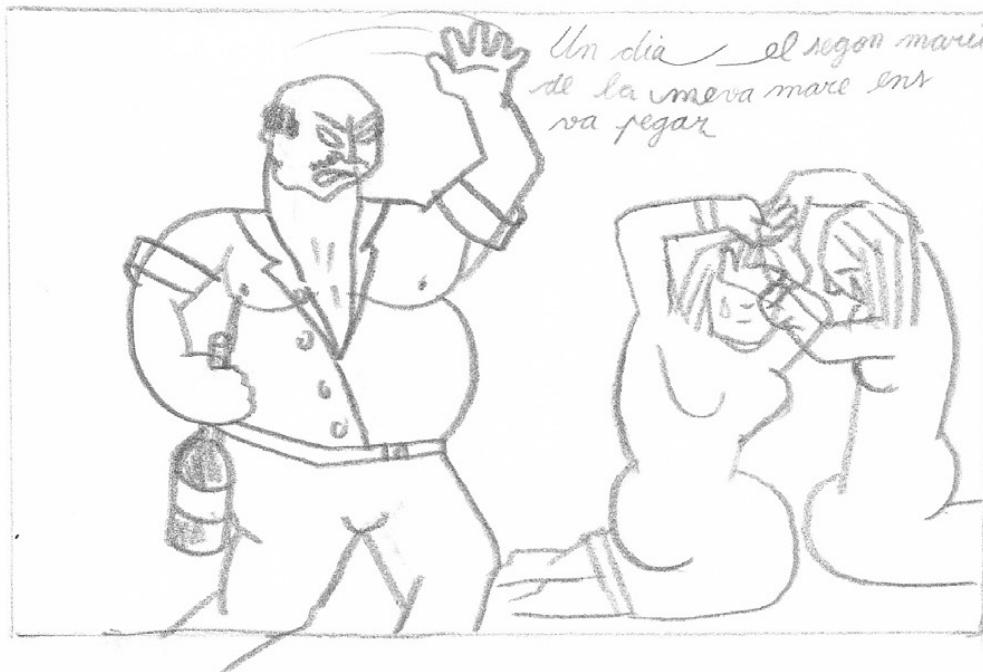
Beria molt...

Però no li agradava
treballar...

Manteníem la
família amb el
pou de la mare
i la pensió de vidua de l'avi

Un dia el segon marit
de la meua mare ens
va pegar

Aleshores, jo, que ja
tenia 16 anys, vaig
marxar de casa

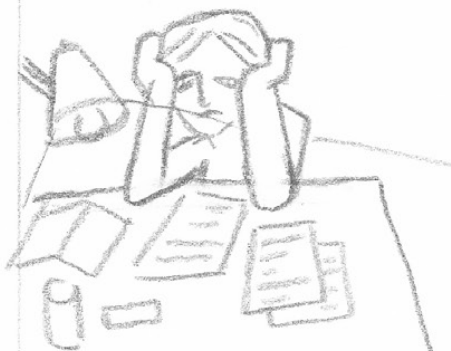
I vaig anar a viure
amb l'àvia Jeanne a
Berginçà

A Perpinyà l'àvia m'esperava
[amb els braços oberts]

Ta ets tota una
dona! Estàs preciosa!

També vaig fer-hi el COU

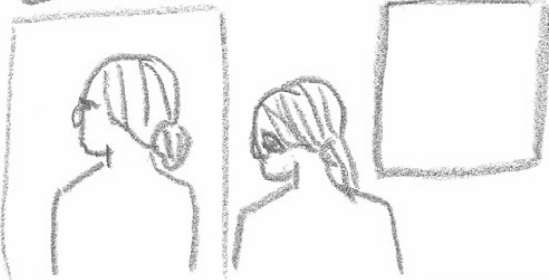
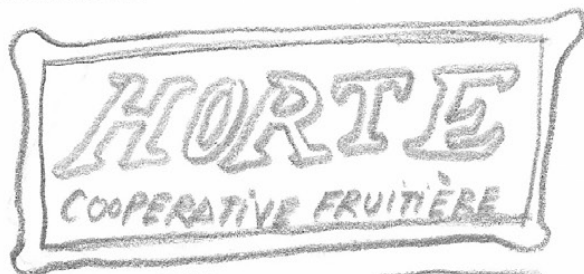

Però els diners de
l'àvia es van acabar

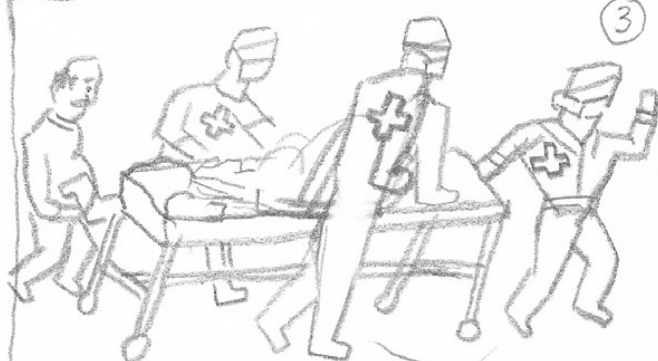
No se' com pagarem
els estudis...

Així que aquell estiu ens el vam
passar treballant

I amb l'arribada del juliol,
també va arribar el meu quant
germà per part de mare, en Marc

I dos anys més tard va néixer la Katie

Jo volia estudiar matemàtiques
superiors, però al final vaig estudiar
castellà, perquè era l'únic que es
podia estudiar a Perpinyà.

①

M'agradava el castellà

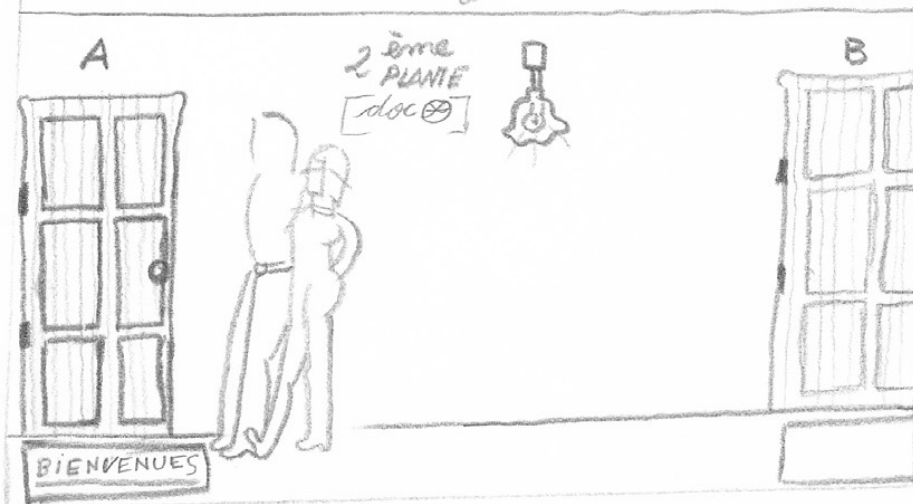
②

Obrint-ne un altre
als afores de Brynija

Van passar uns anys, i com que el taller prosperava
vam poder llogar un pis per nosaltres sols a
Saint-Laurent de la Balanque

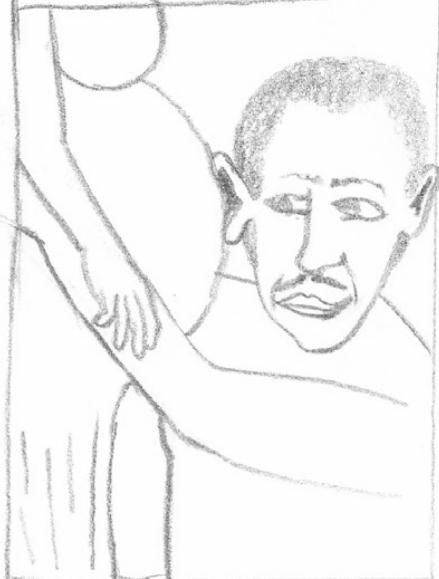
Durant la primavera de
1972 em vaig quedar
embarassada

La seva primera patadeta,
en un camp de flors

Va ser un any molt bonic

El 3 de gener de 1973
va néixer la Marina

Una va dir les seves primeres
paraules [i paraus] a Saint-Laurent

Com que necessitava diners vaig començar a treballar per sobrecreure

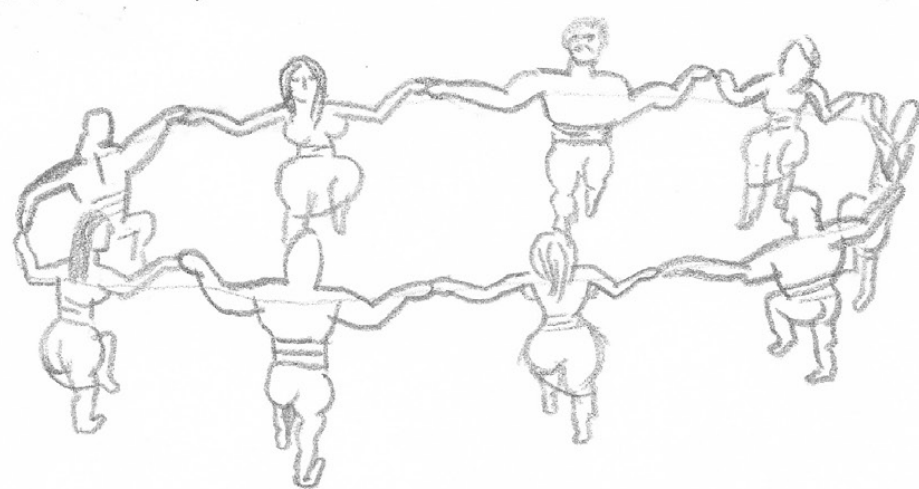
Deixava les sabates lluentos amb saliva i batum

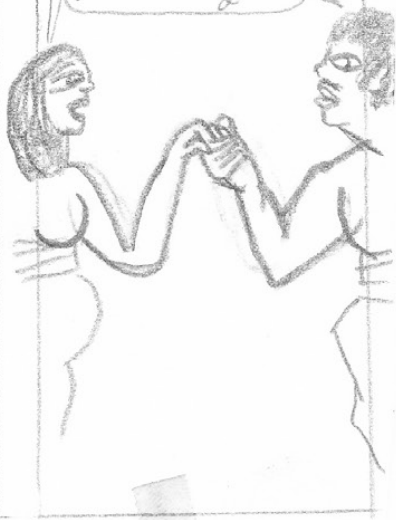
I com que jo tenia el cou, ajudava al gerent a portar els comptes

En els meus temps lliures ballava sardanes en el grup local

*L'oc la Michèle
To en Guim*

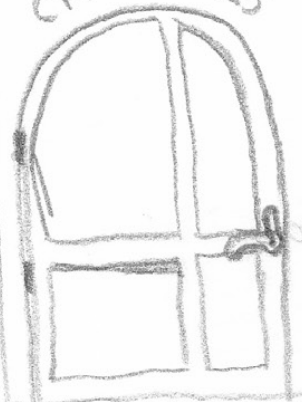
La companyia estava tant contenta de la meua feina que em va pagar els estudis de Comptables.

llavors hi hague un canvi de gerent i vaig trobar feina a la salateria més 'chic' de tot Perpinyà, on jo portava la comptabilitat

BOB
CHAUSURES

Després de ballar, en Guim
i jo passejàrem pel centre
de Perpinyà plegats

Ell era català, però feia
temps que vivia a
Perpinyà...

Ens vam enamorar...

I al cap d'un temps, ens vam prometre.

Mentrestant, jo continuava
treballant de comptable

Tot correcte senyoreta Michèle?

Li, senyor Bob!

En Bob, el propietari, n'estava
molt content, de la meua feina,
poter mana

Però les seves il·lusions
es van acabar aviat

Saps, Guiprd, li demanaré
a la Michèle que es casí
amb mi!

Però que diu!?
La Michèle està
promesa

Després ell es va enfadar
molt amb mi

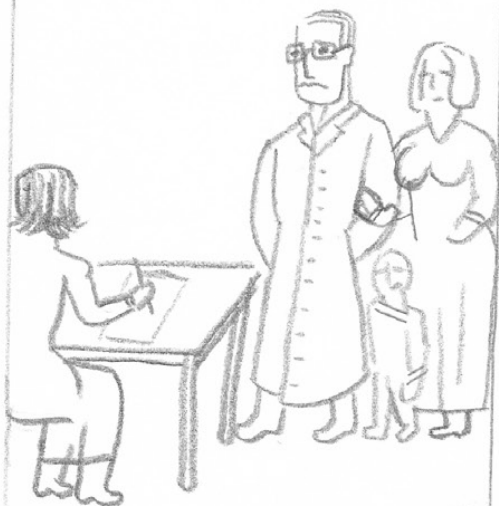
I quan vaig poder em vaig gannar de feina

GINECÒLEG
DR. ARGENT

ES NECESSITA
SECRETÀRIA I
CRIADA

El Dr. Argent i la seva família
eren jamaques i considerats

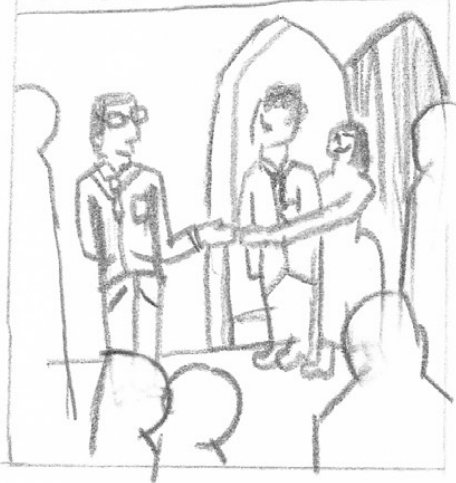
El 26 de setembre de 1962

En Quim i jo
ens vam casar

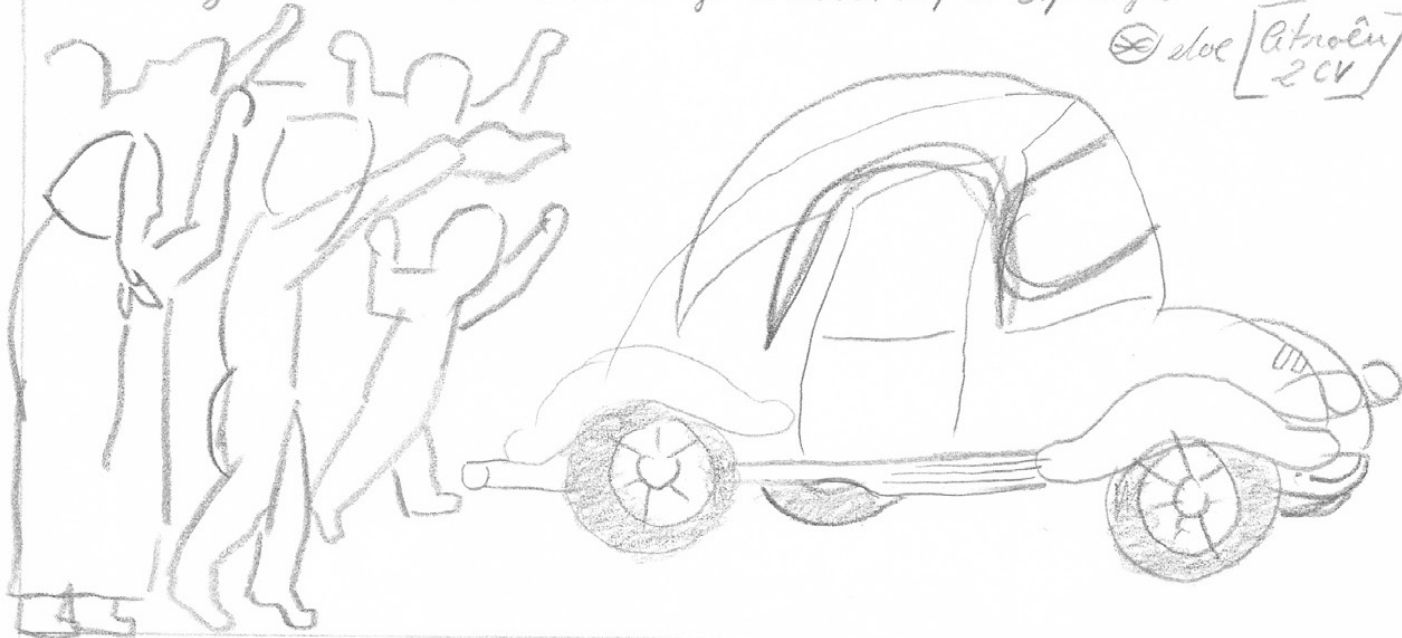

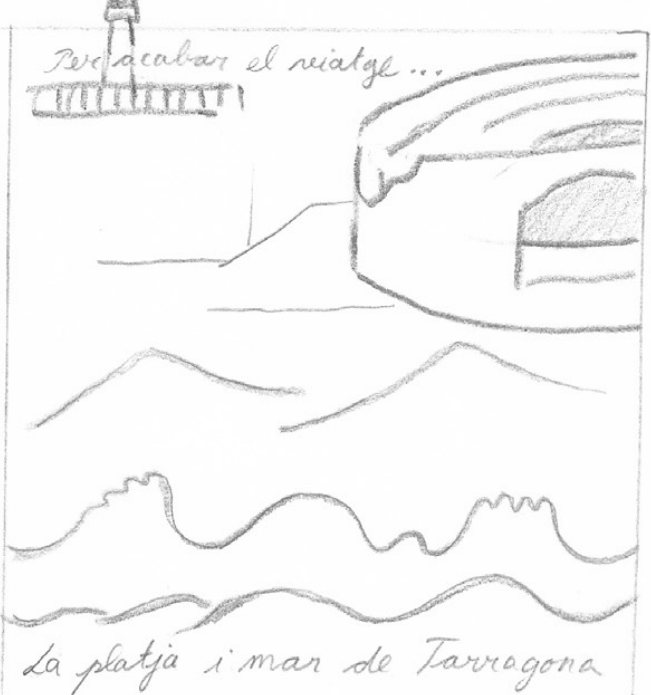
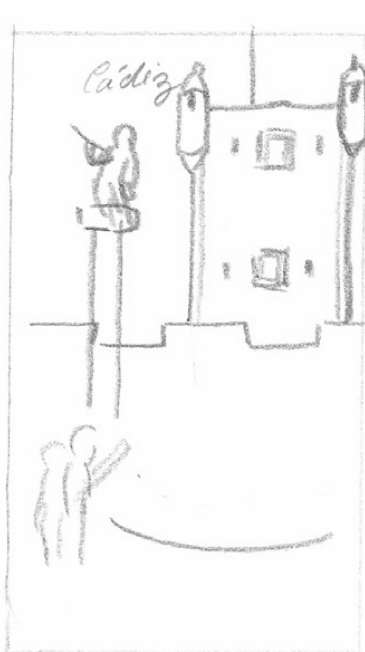
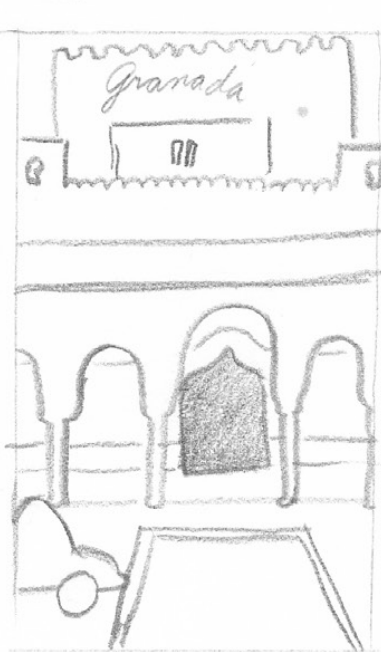
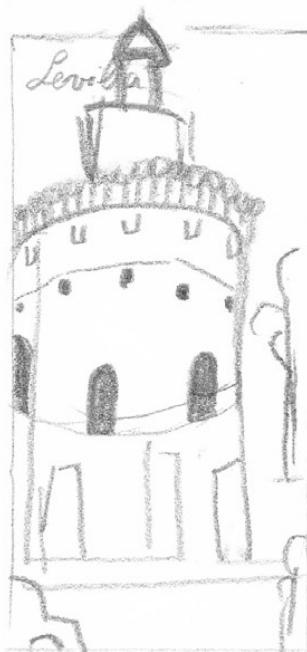
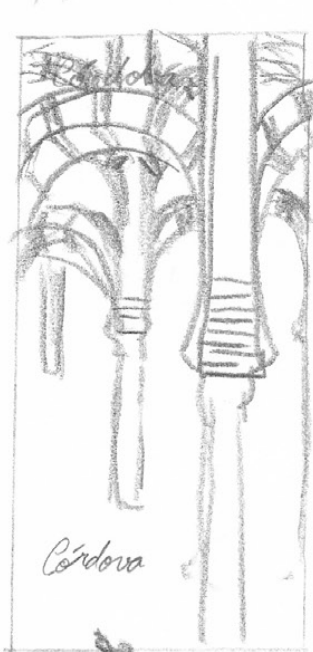
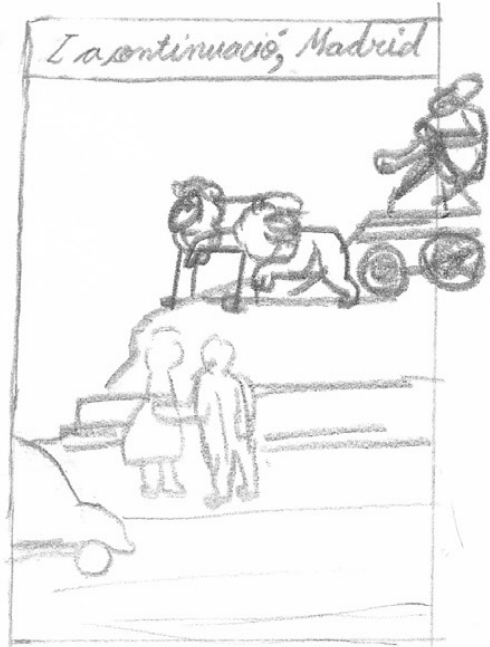
Fou el sr. Argent qui em
va fer de pare i em va
deixar cara seva per
al corvut

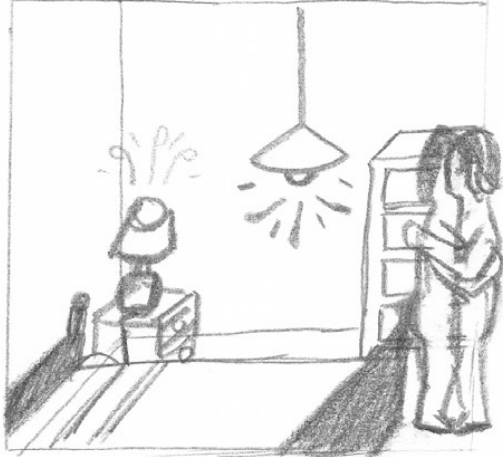
I el dia següent vam marxar de viatge de noces cap a Espanya

⊗ doc [Atroeu]
2 CV

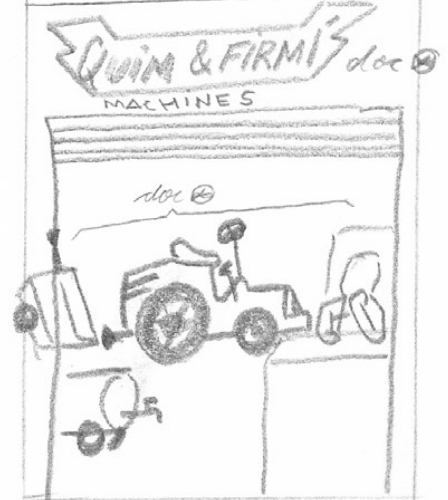
Quan vam tornar, vam anar a viure a un petit piset compartit al costat de l'estació de tren de Perpinyà

Va ser en aquella època quan en Guim va començar a ensenyar-me a parlar català

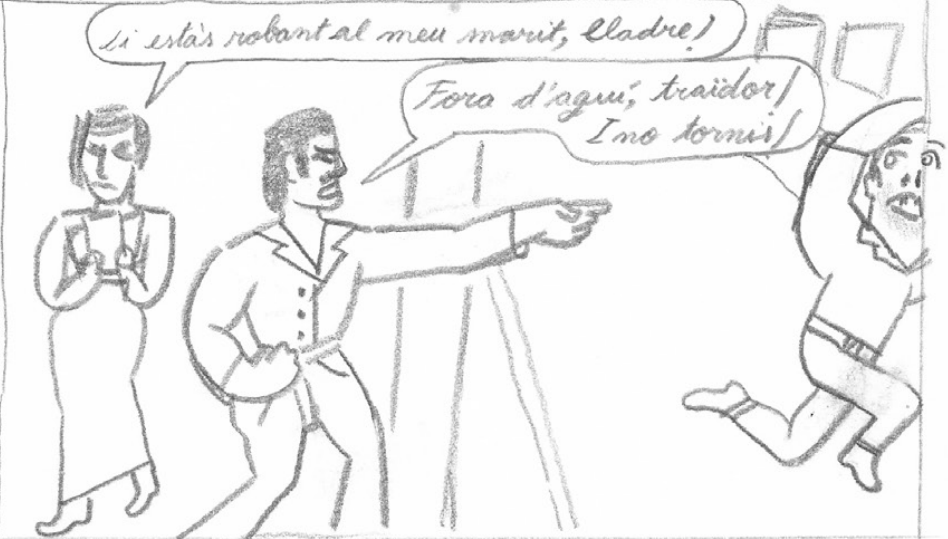
Treballàvem tot el dia en el petit taller d'en Guim

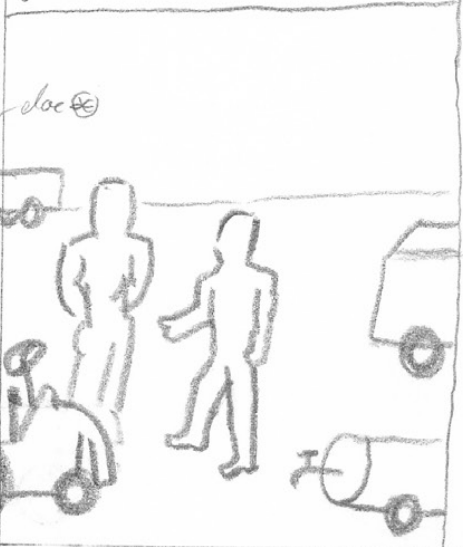
El portàvem juntament amb un home, En Firmí Ferré

Tan bon punt vaig començar a portar els comptes vaig veure que alguna cosa no quadrava

Per fi les coses començaven a anar bé i el negoci funcionava

Però justament llavors va sortir una llei que prohibia fer soroll a prop dels centres educatius

I vam haver de tancar el negoci

Quan la Marina tenia gairebé
trentanyes, vam veure que el
pis era massa petit

Hem de fer alguna cosa,
la nena no té ni una
habitació per ella sola!

Li, és cert

I si tornéssim
a Espanya...?

20 NOV. 1975

FRANCO EST
MORT

Documentar
diària i Mondo
Libertat

El nou govern espanyol
de Suárez...

I si anéssim
a viure
a Espanya?

No vam estar parlant i
al cap d'uns mesos vam
decidir anar a viure a
Girona:

Vam regellar els
passaports a la frontera

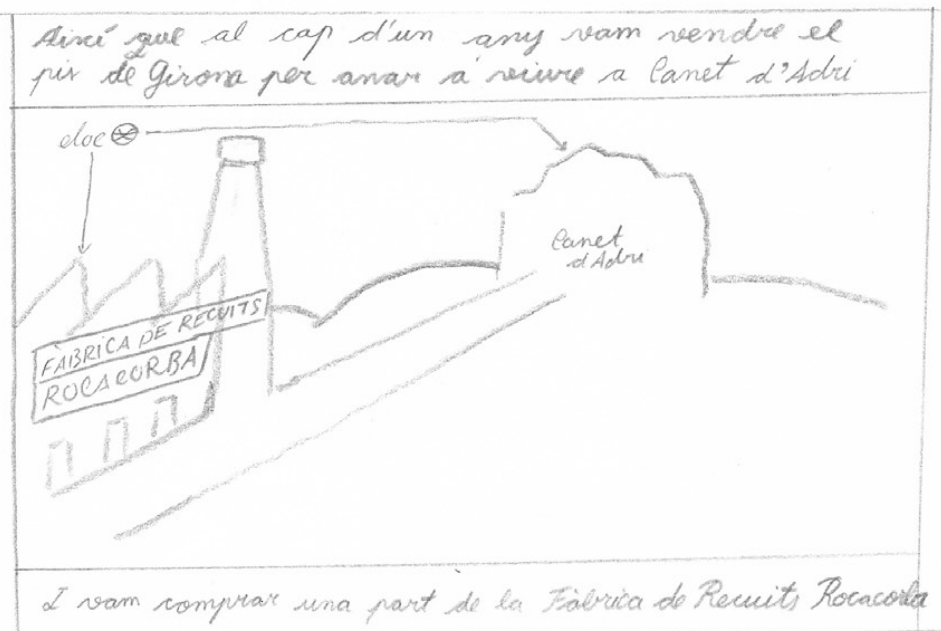
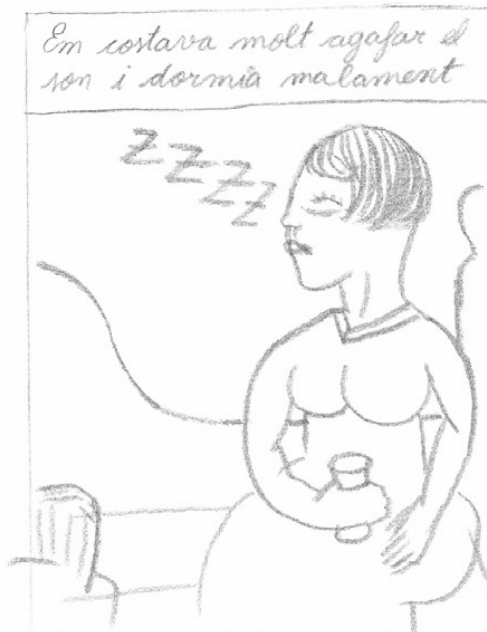
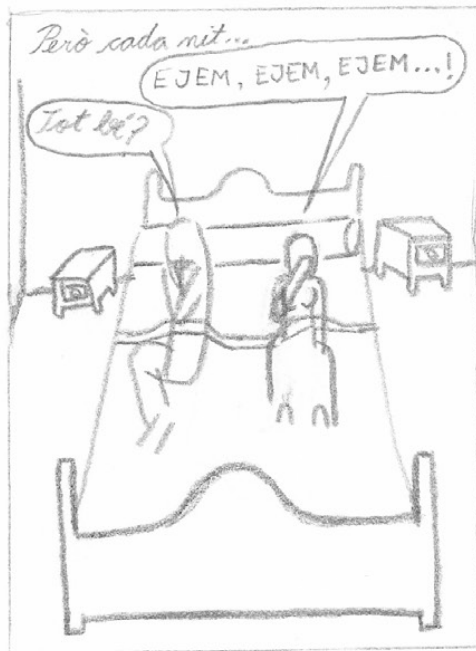

I vam arribar a la
nostra nova casa

CIAGUDES
NUM/3
SNTA. EUGÈNIA

Era un àtic amb llar de foc i vistes de Girona

I vam comprar una part de la Fàbrica de Recuts Rocacorba

Però la fàbrica de recuits
no donava beneficis

Així que ens la vam vendre
al cap d'un any per
a muntar un nou projecte

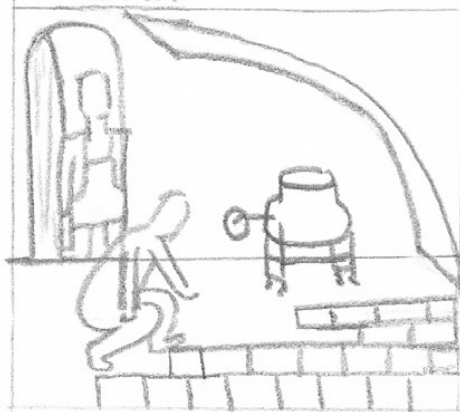
Aquesta vegada vam
anar al poble de la
família d'en Guim, Sant
Dalmat, comarca de la Selva

Ens van rebre amb
els braços oberts

Aleshores, amb els diners
que teníem, vam comprar
"Ca L'Estevenet" (un mas
de Sant Dalmat) i el vam
restaurar

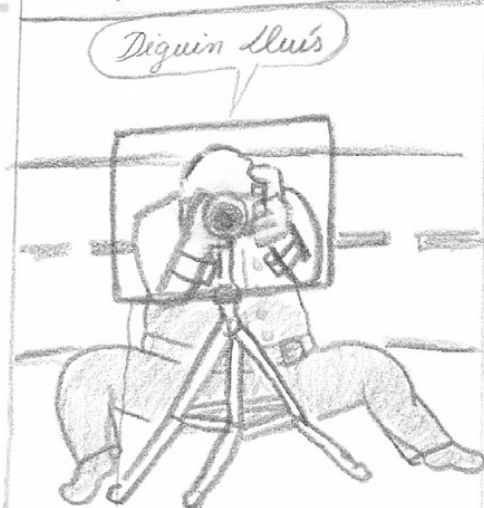
Volíem muntar un negoci
juntament amb la Clara,
la mare de la millor
amiga de la Marina

[2a mitja]

del

I quan van enllestir les
obres, el vam inaugurar

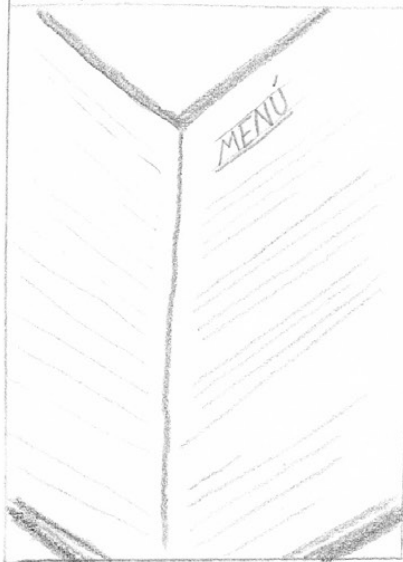

[Primer Pla]

Febrer 1980

Teníem una carta amb 53 plats i el menú

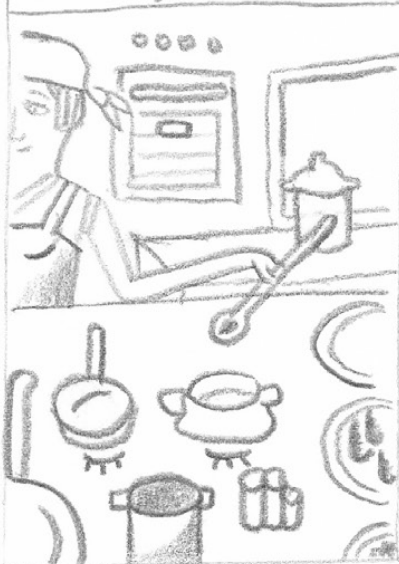
En Guim s'encarregava de comprar i organitzar tots els productes que necessitàvem. A més de portar els comptes amb mi

La Clara feia de cambrera, i si hi havia molta gent, en Guim l'ajudava

I jo era qui cuinava, amb l'ajut d'algu altre

Tot anava perfect, molta clientela. Fins que, a principis de 1981...

La Clara marxava del restaurant al matí i tornava a mitja tarda molt blegada

No treballava i donava una imatge horrible de "Ca l'Estrenet"

I això es repetia cada dia

Com que no feia cas de les nostres queixes, al final la vam fer fora.

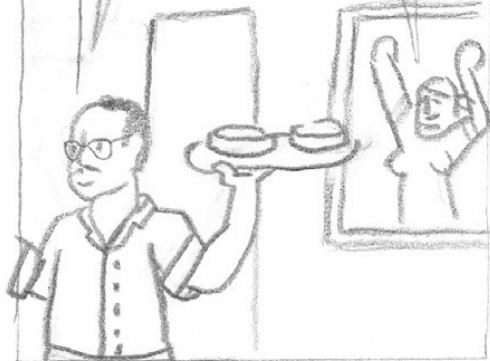

I es va acabar el problema

Vam continuar amb el restaurant nosaltres dos

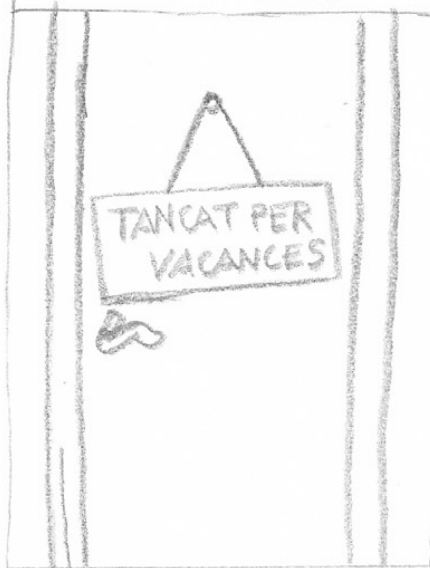
Tot va millor ara!

Li! Quina d'unió!

Vam tancar un mesos l'estiu de 1983

TANCAT PER
VACANCES

I un dia d'agost

Un camió se li va tirar sobre i va tenir un accident

Vam estar a l'hospital un temps

Fins que vam tornar a casa, però en Quim mai es va recuperar del tot

Jo sola no podia portar el restaurant

TANCAT PER
MOTUS
PERSONALS

Bon

Així que ja no el vam tornar a obrir.

Vaig buscar feina

Bienvenue à l'agence
de voyages "Le temps de
vivre"

Bonjour, je
m'appelle Michèle
et je suis française

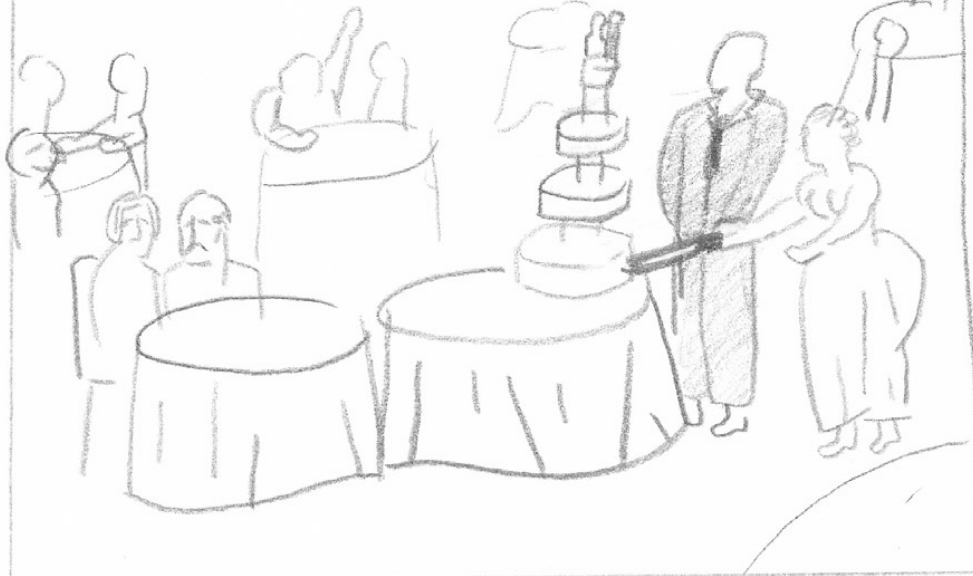
I la vaig trobar en una companyia de
viatges per a la tercera edat, com a guia francesa

"Nous prendrons..."

83

"Être libre mon amour" !?

[Ex plà]

"Tout c'est possible"

84

"Je ne attend que toi"

"Nous prendrons..."

"Le temps de vivre"

85

Annex 3. Proves de resolució tècnica

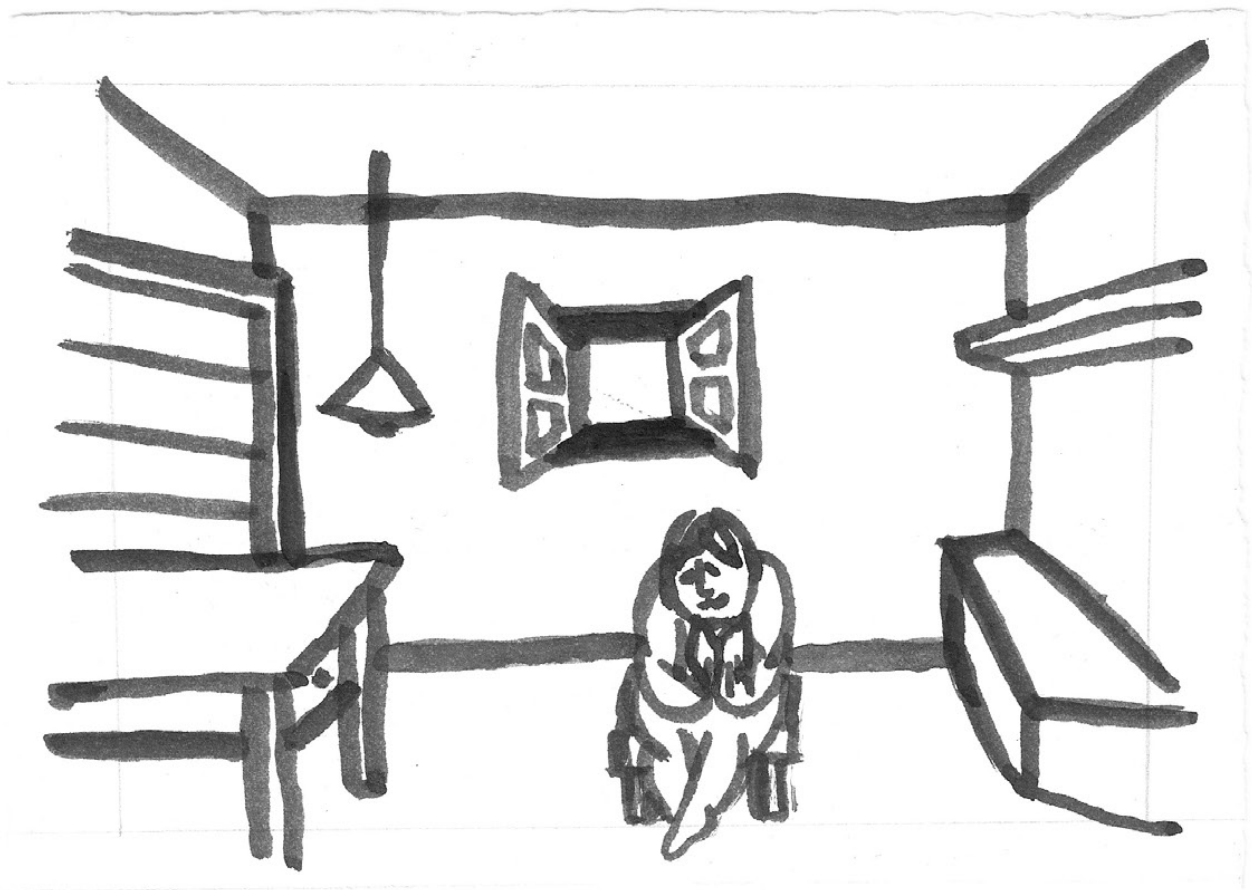

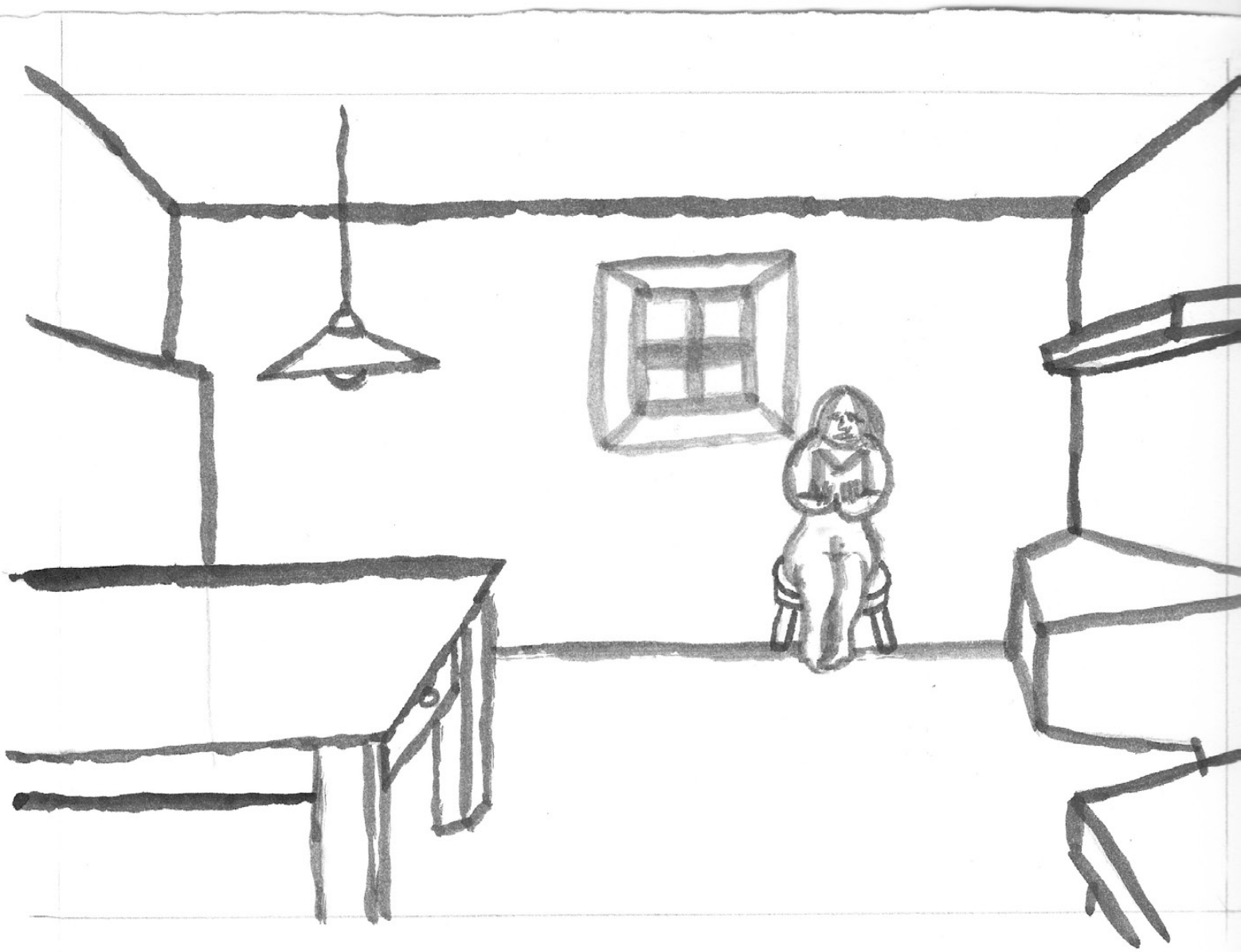

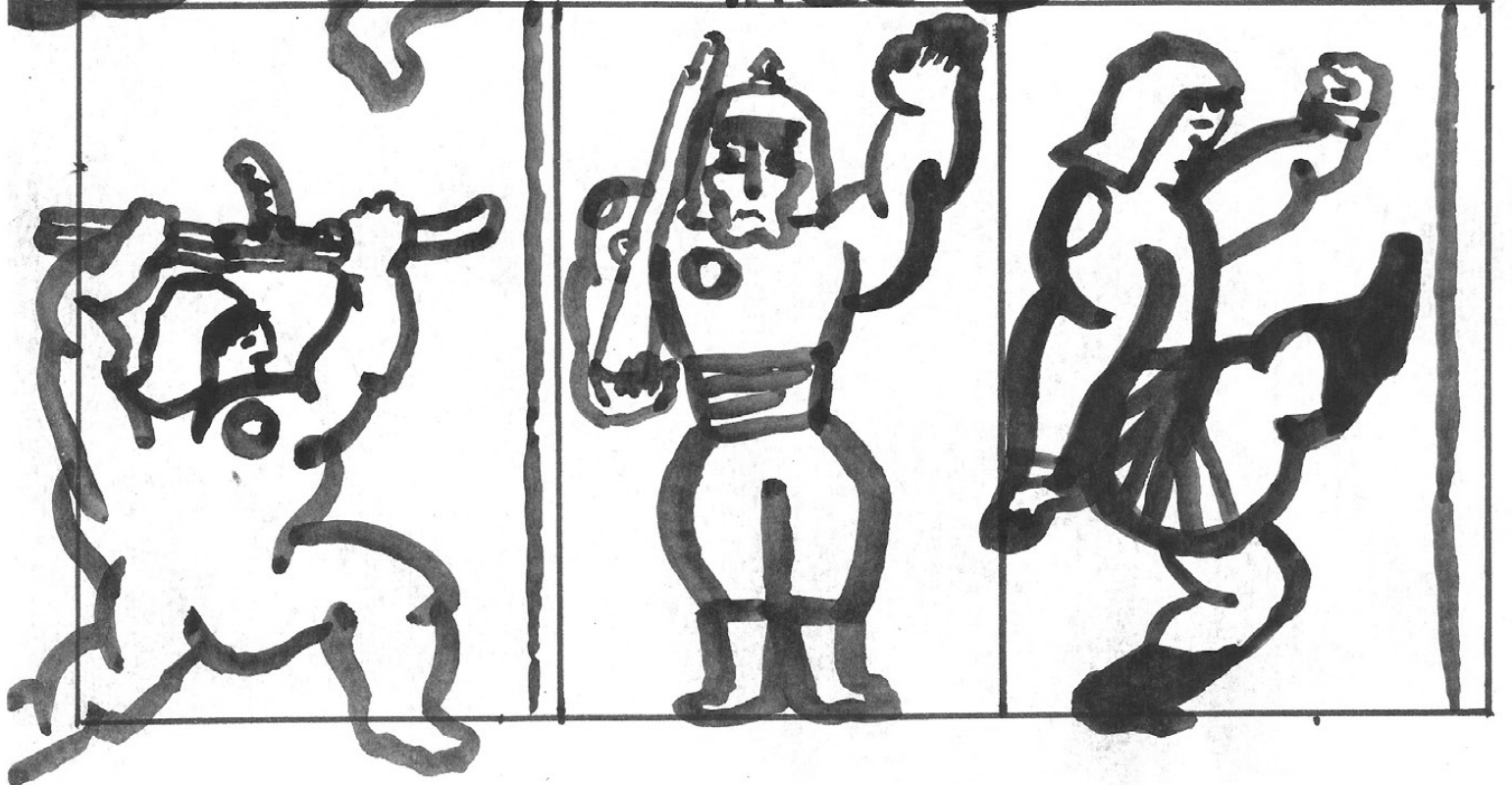

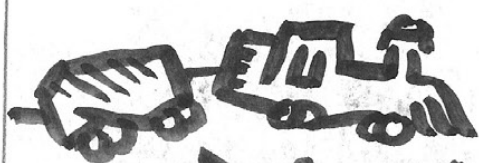
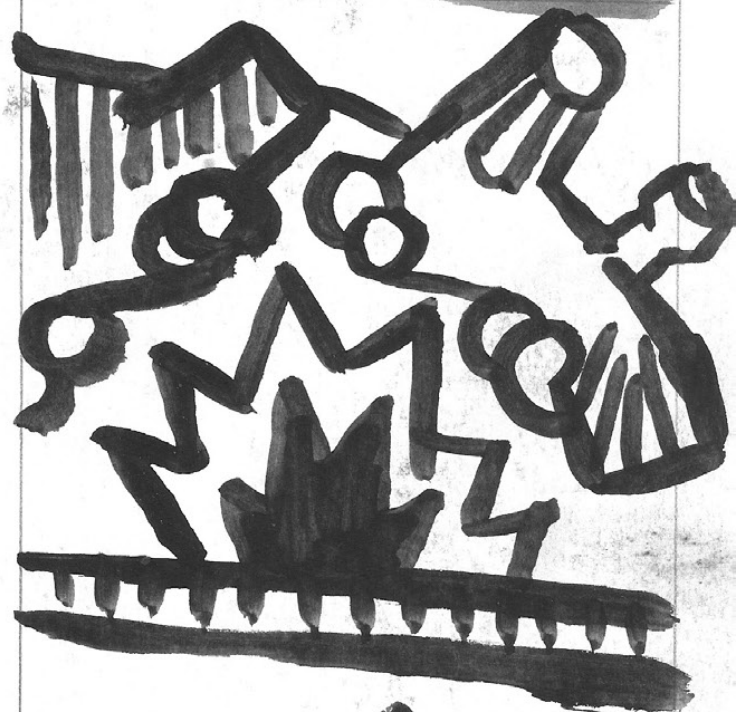
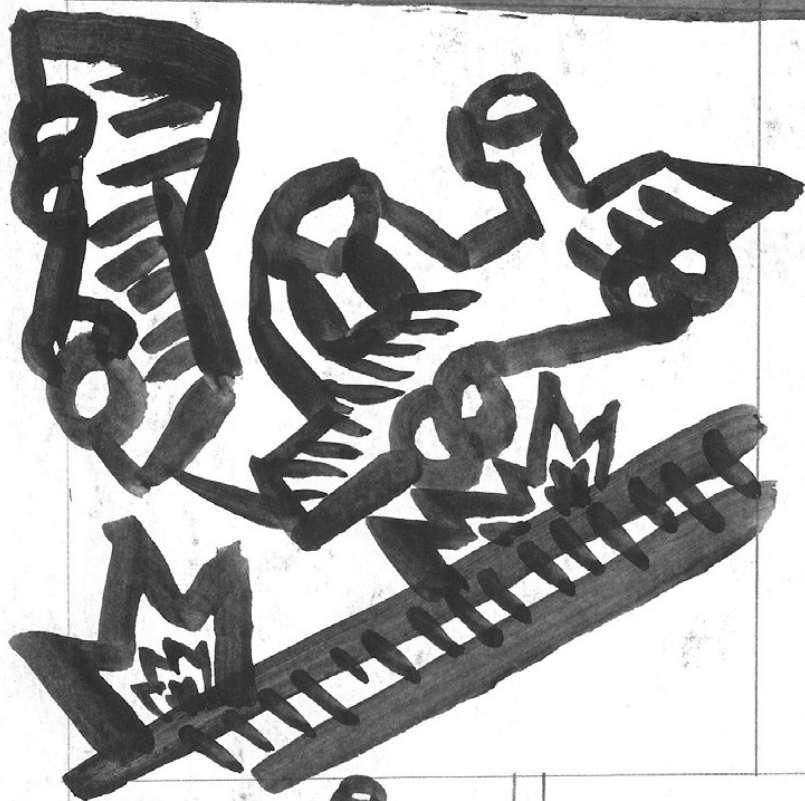
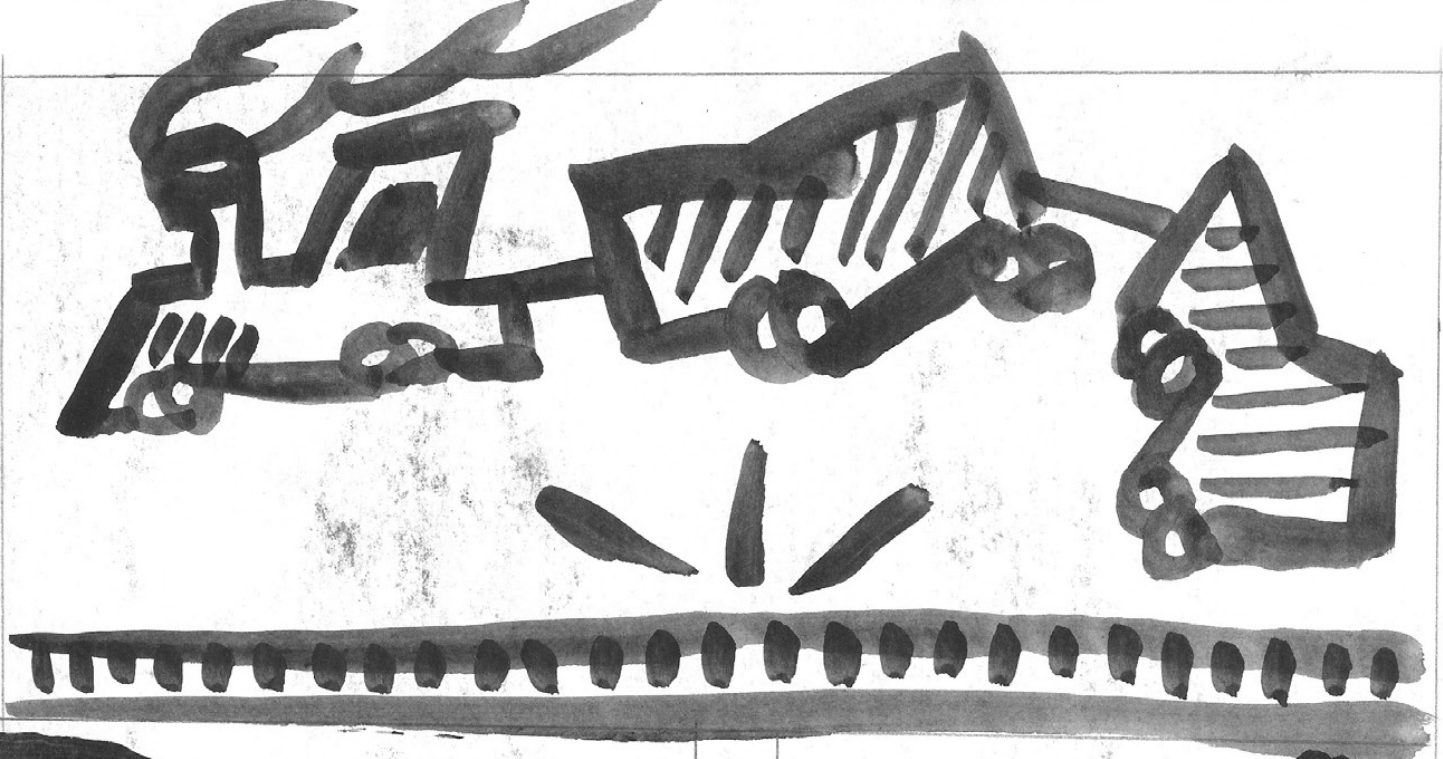

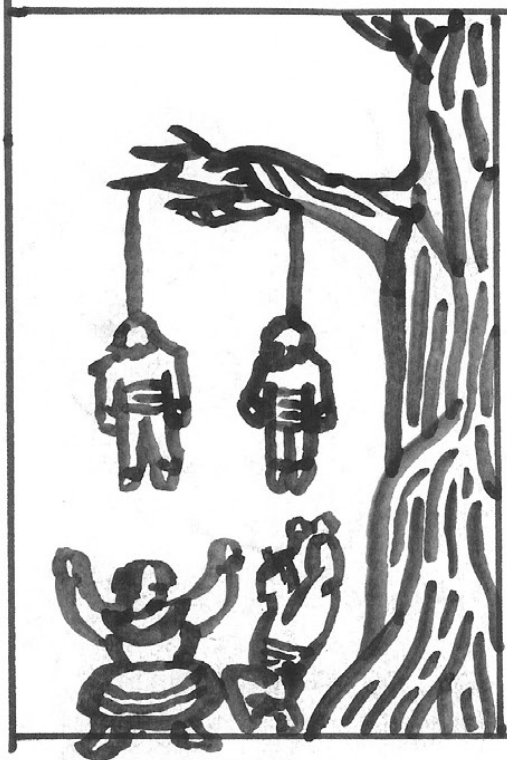
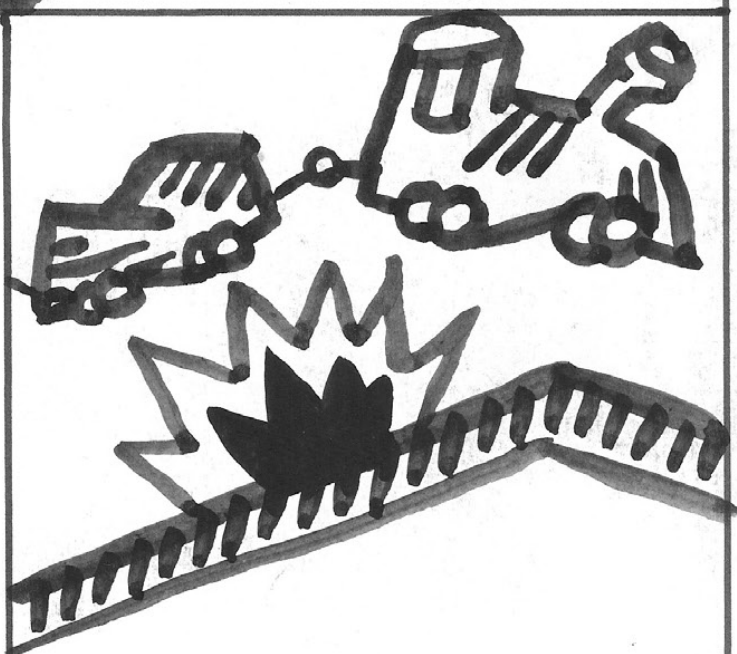
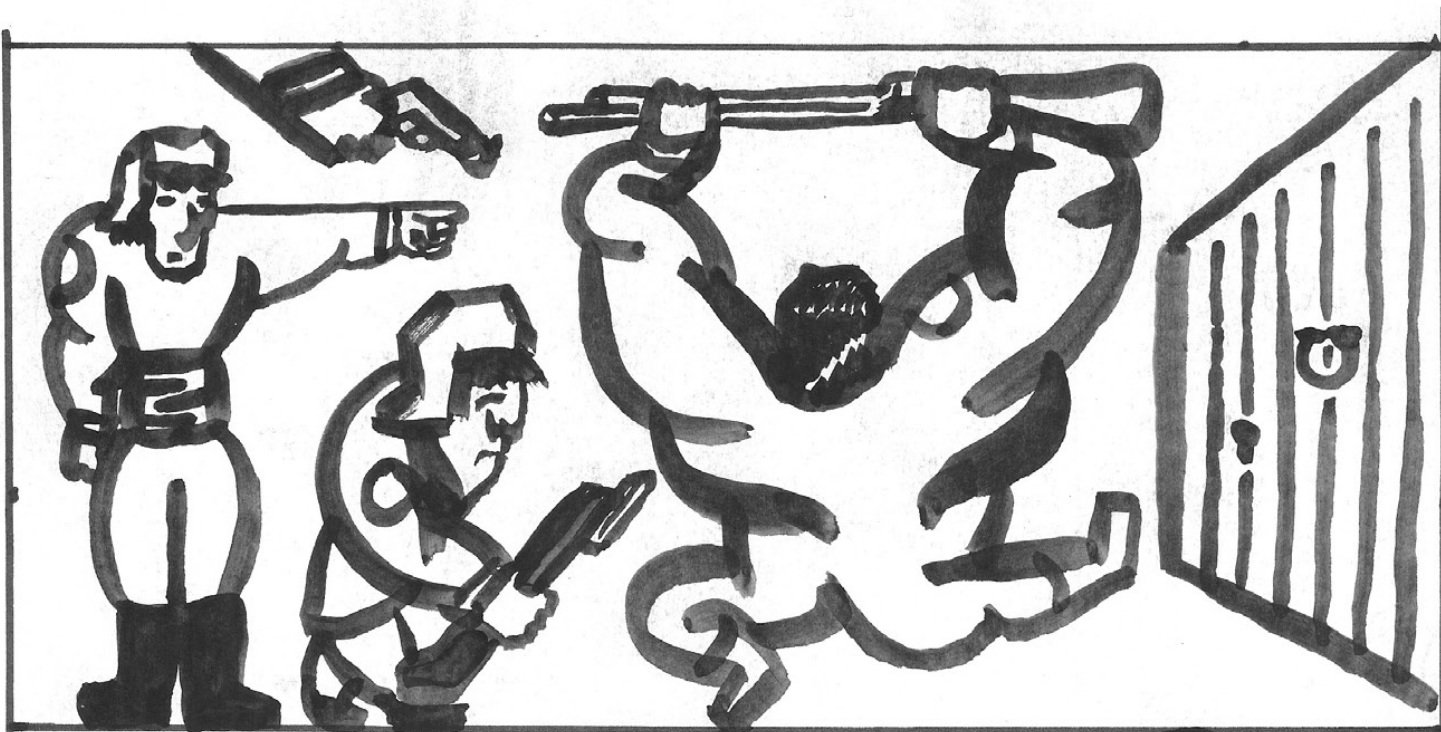

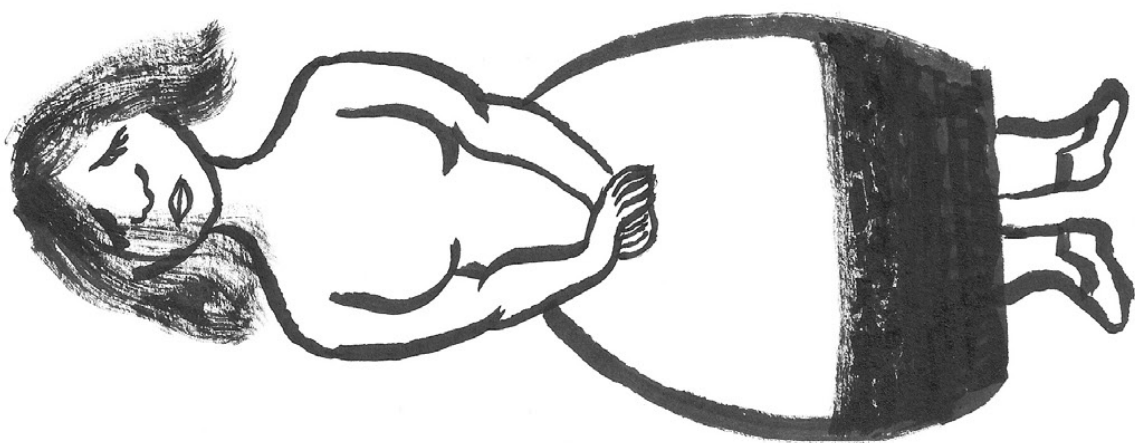
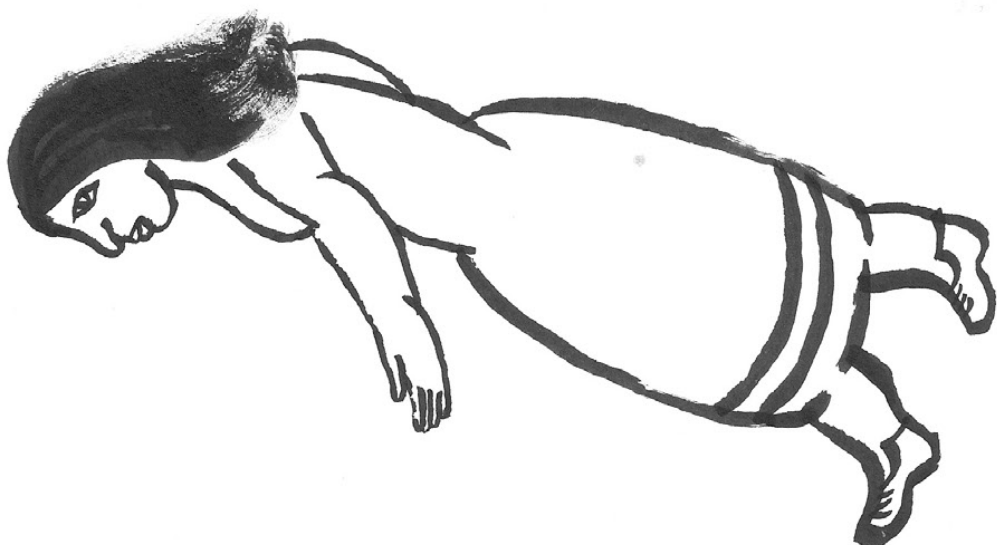

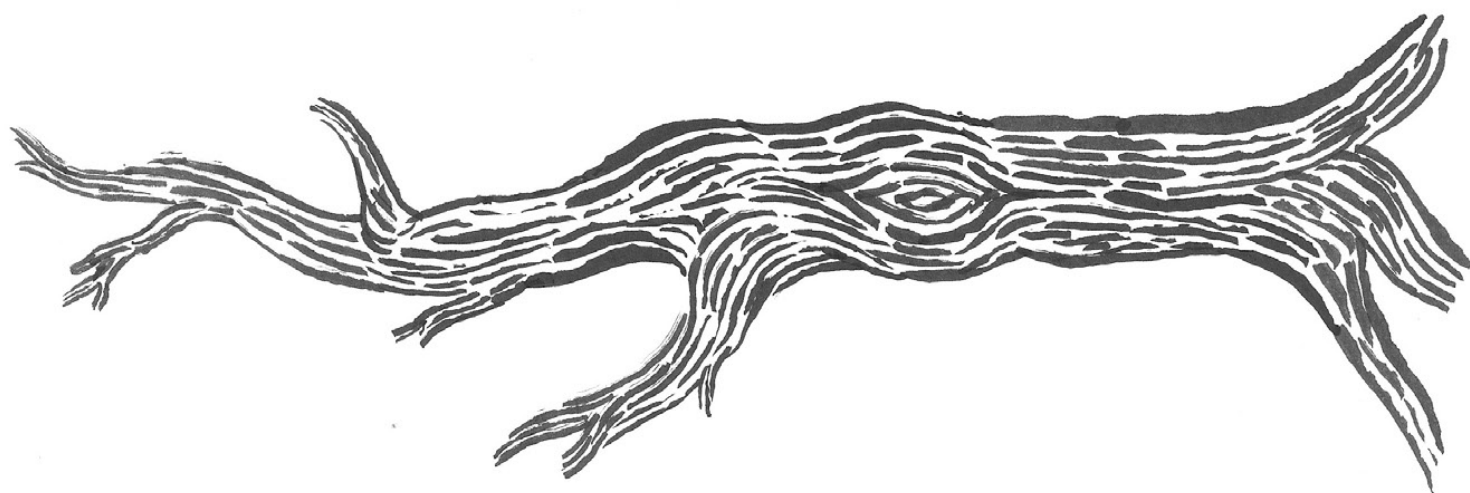
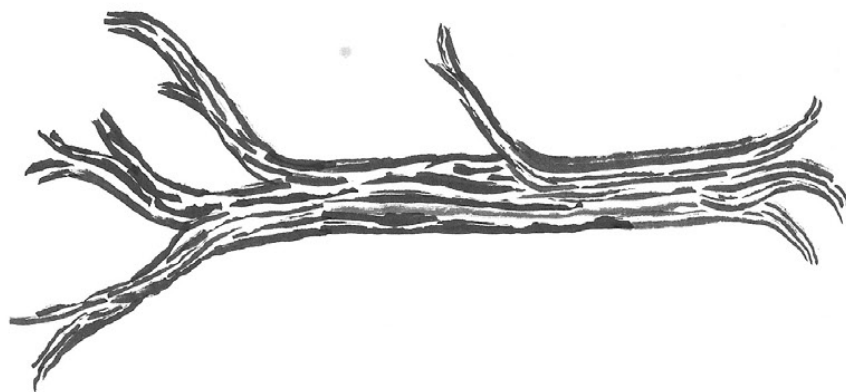

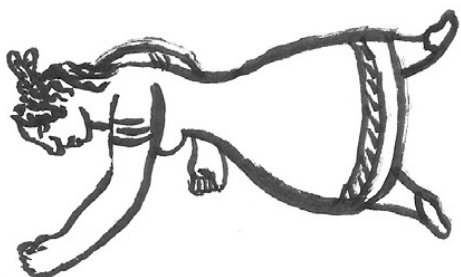
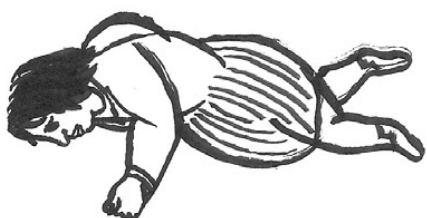

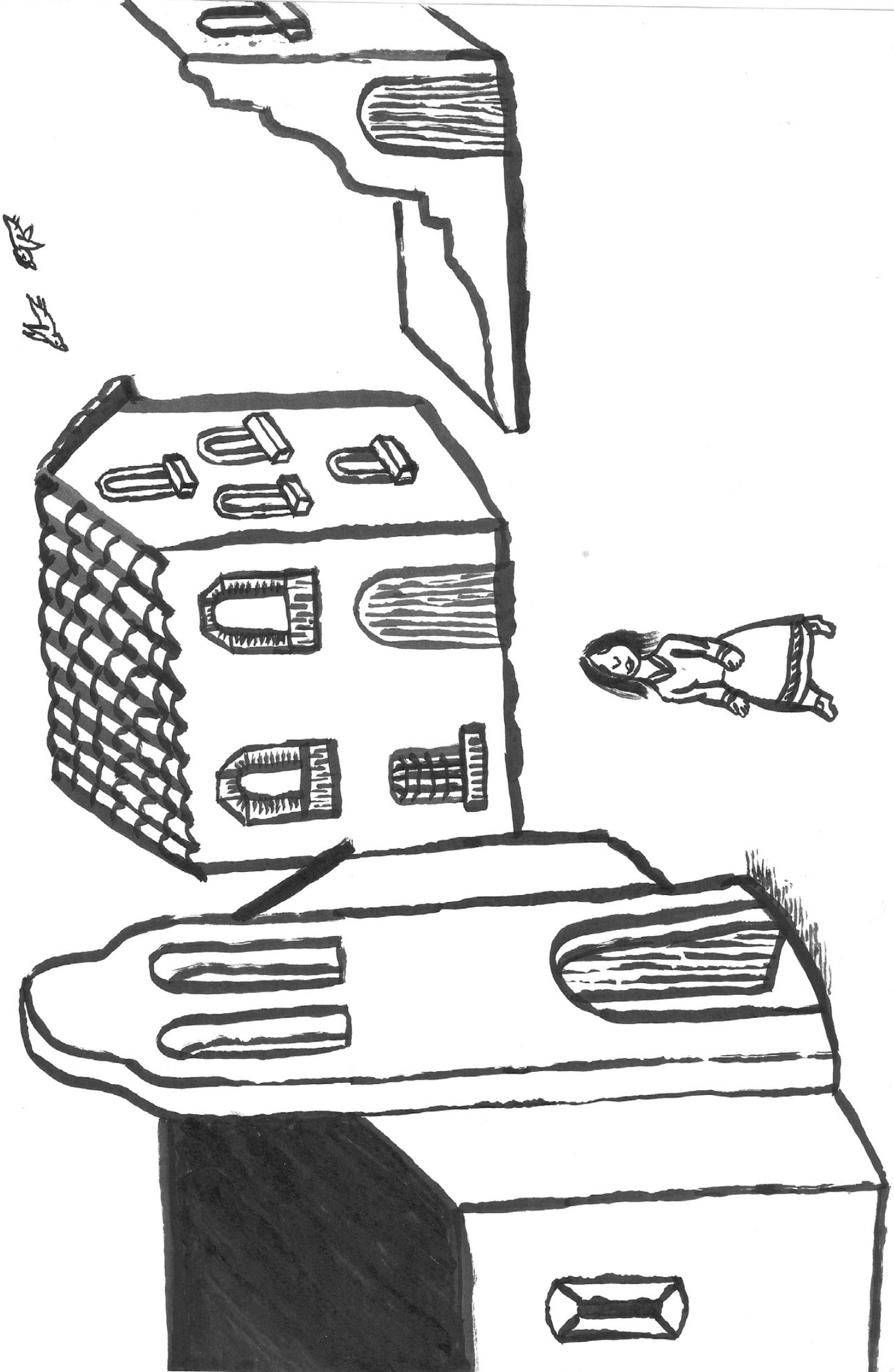

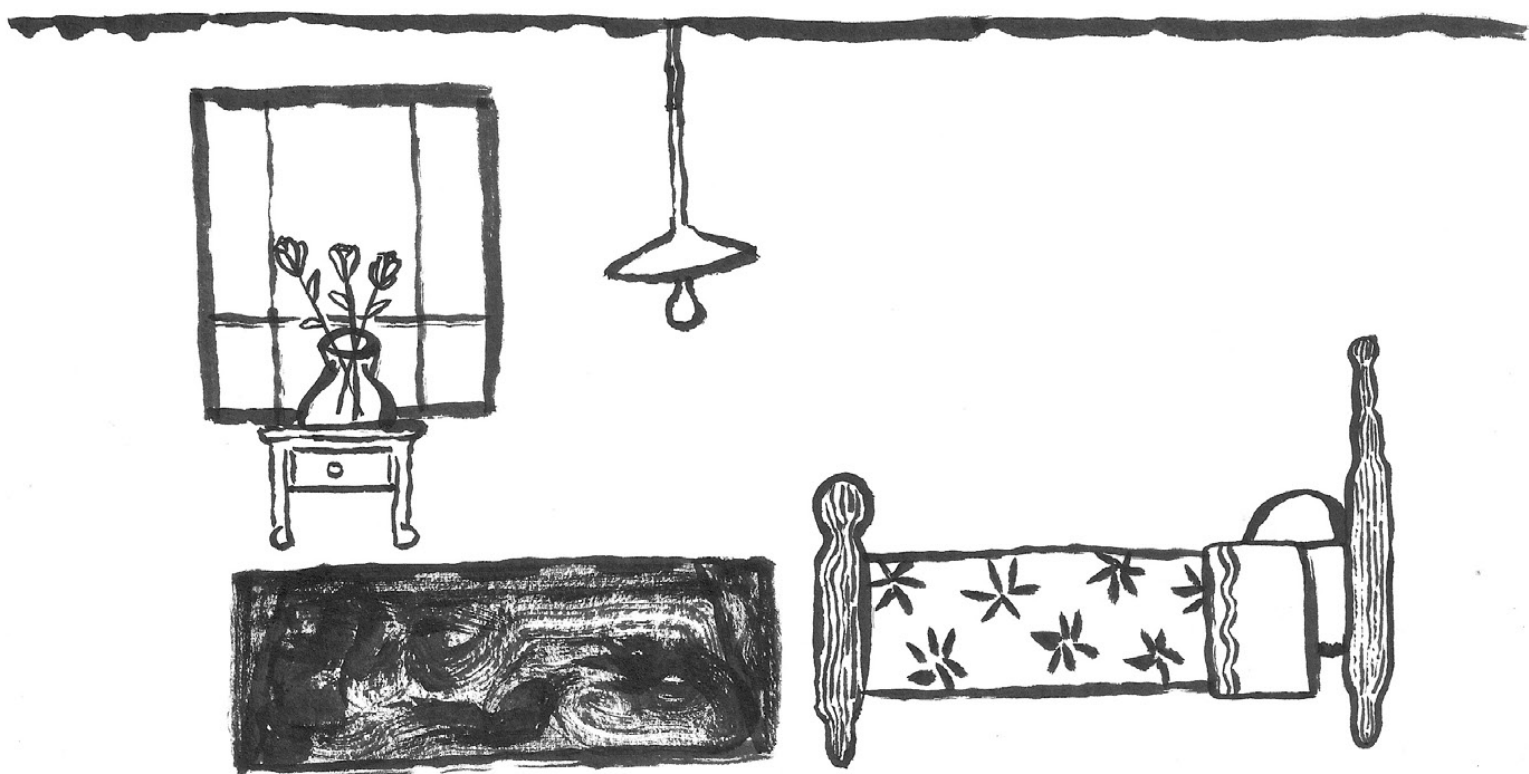

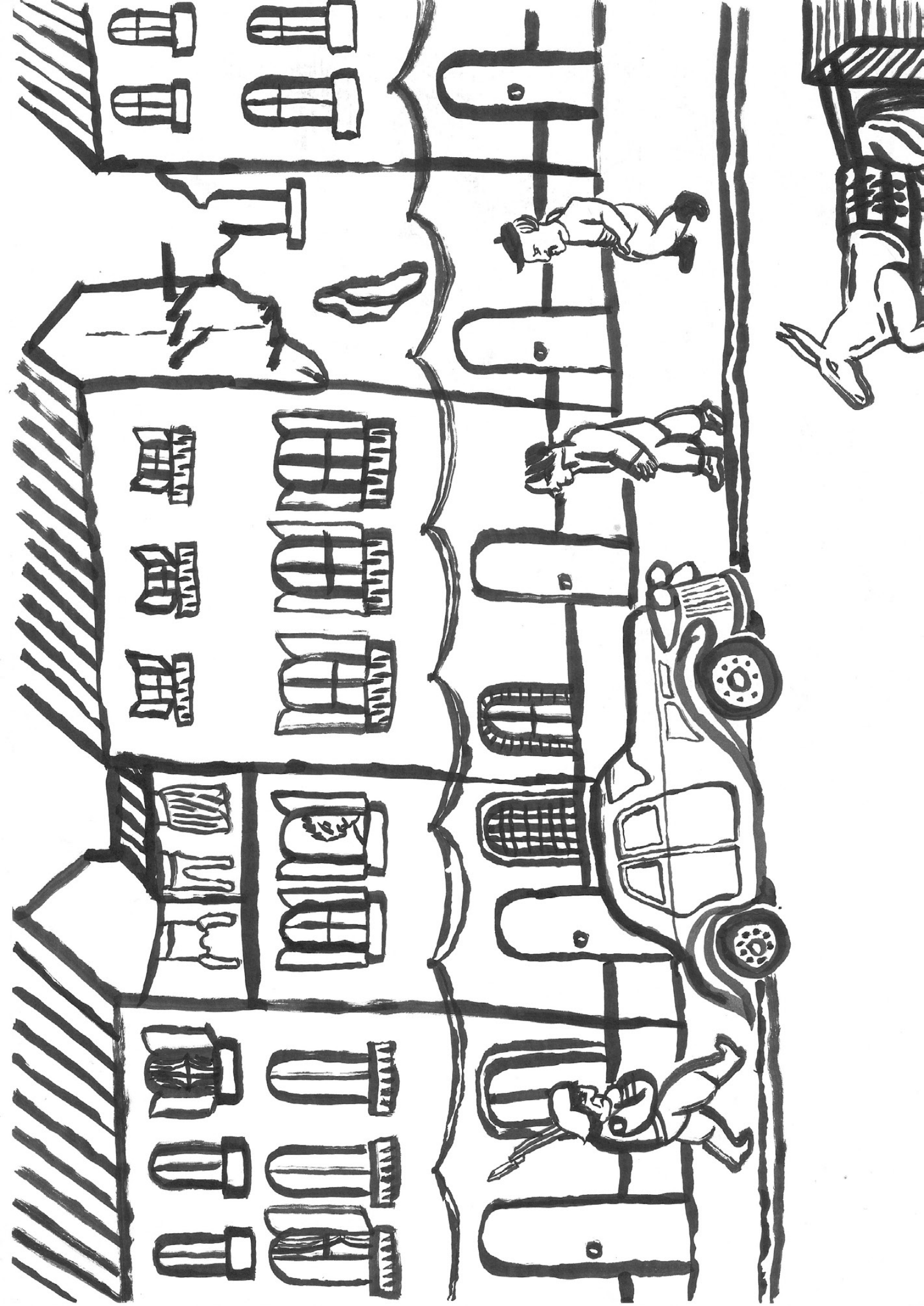

2/13
1/11

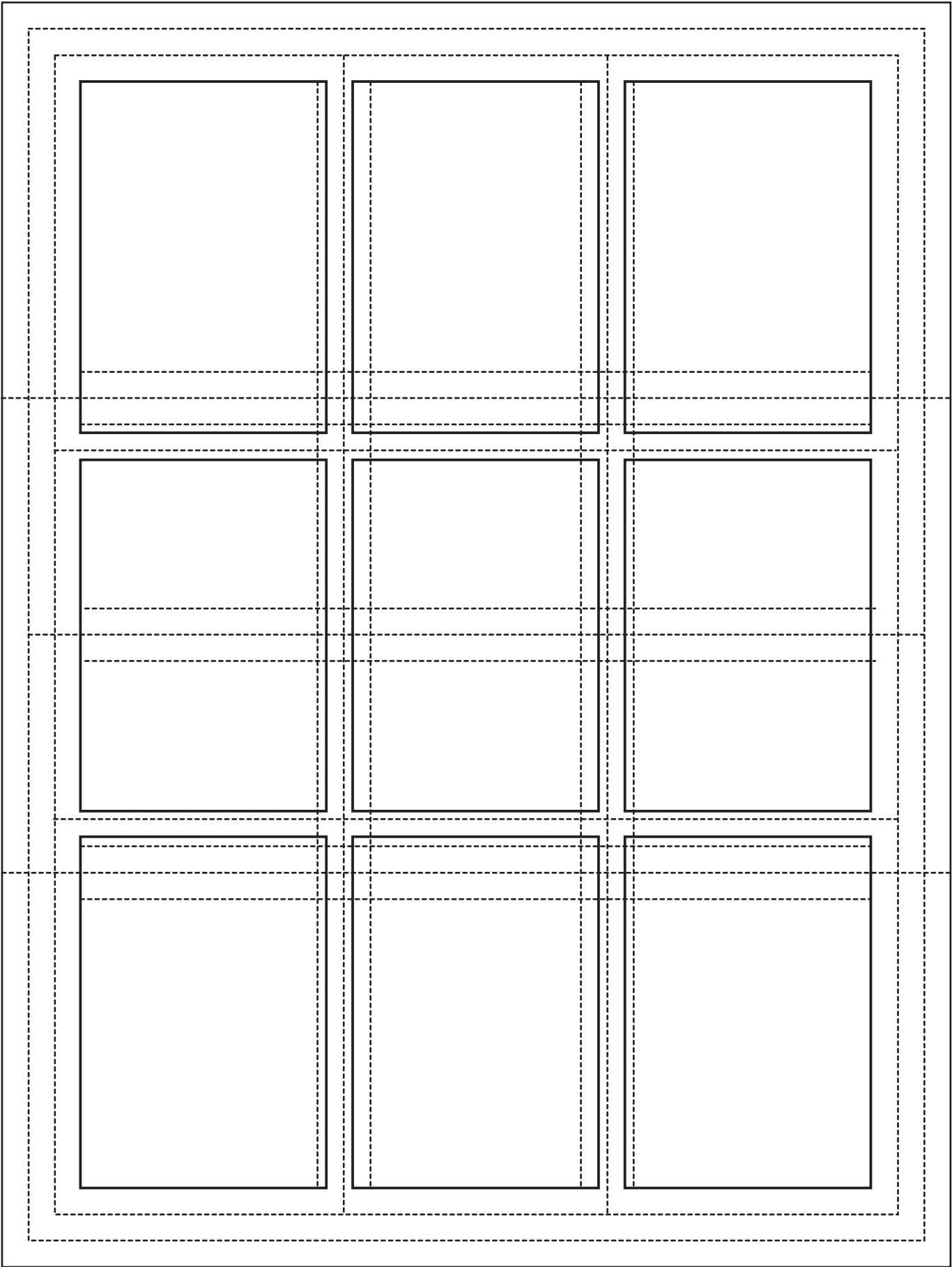
Annex 4. Maqueta de la narració gràfica

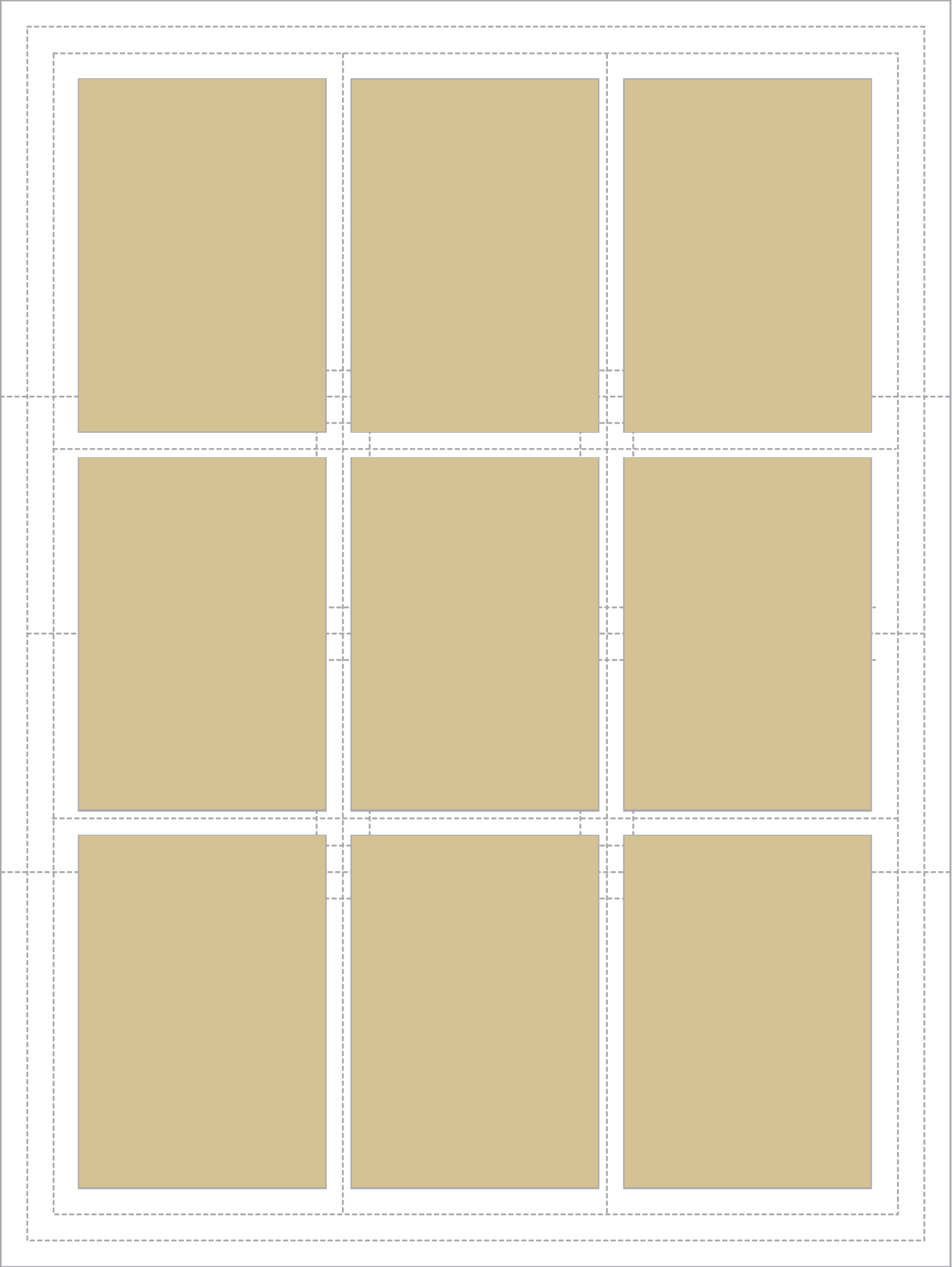
Retícula LTDV (2014)

taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm

marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

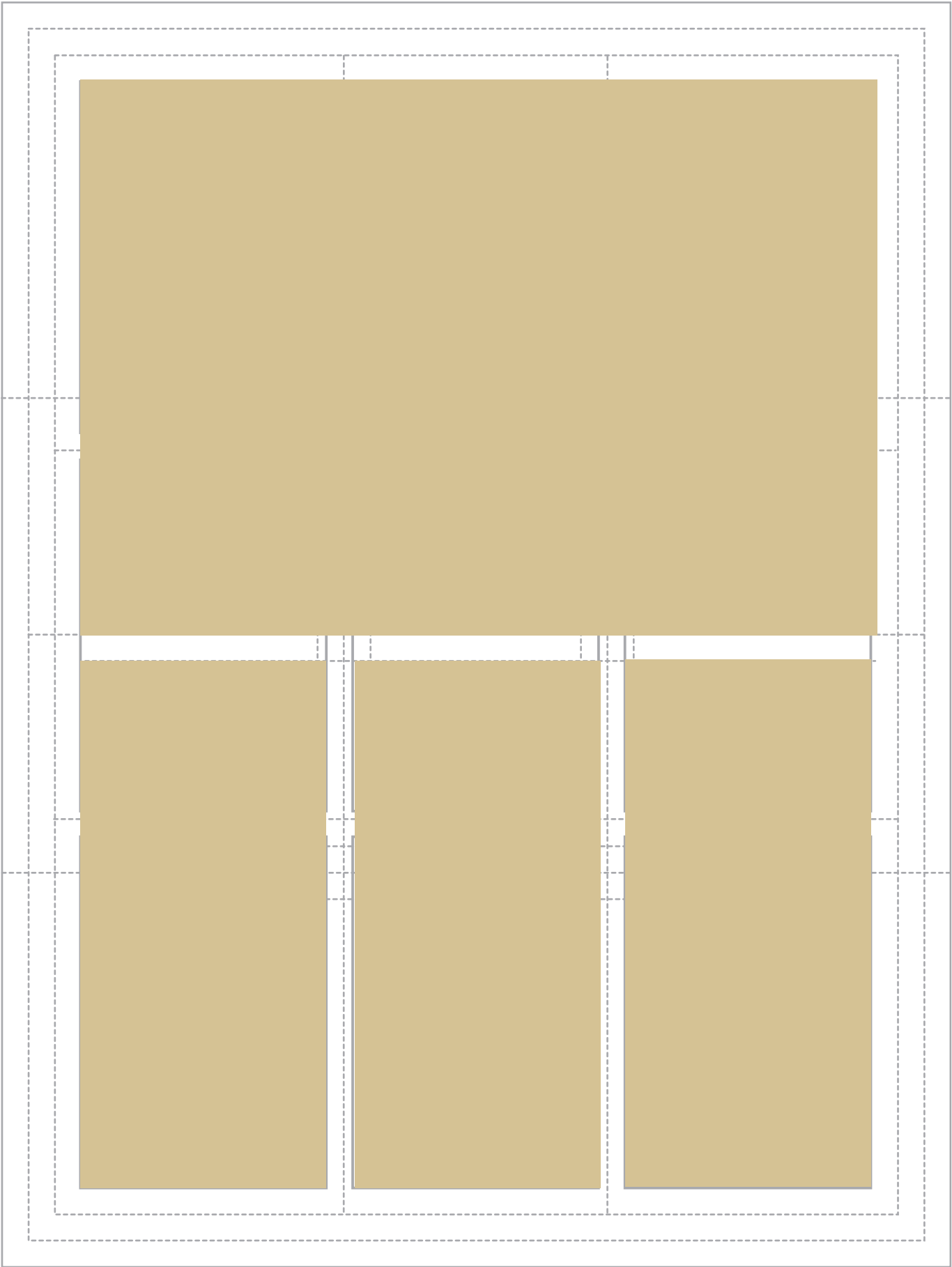

Retícula LTDV (2014)
taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

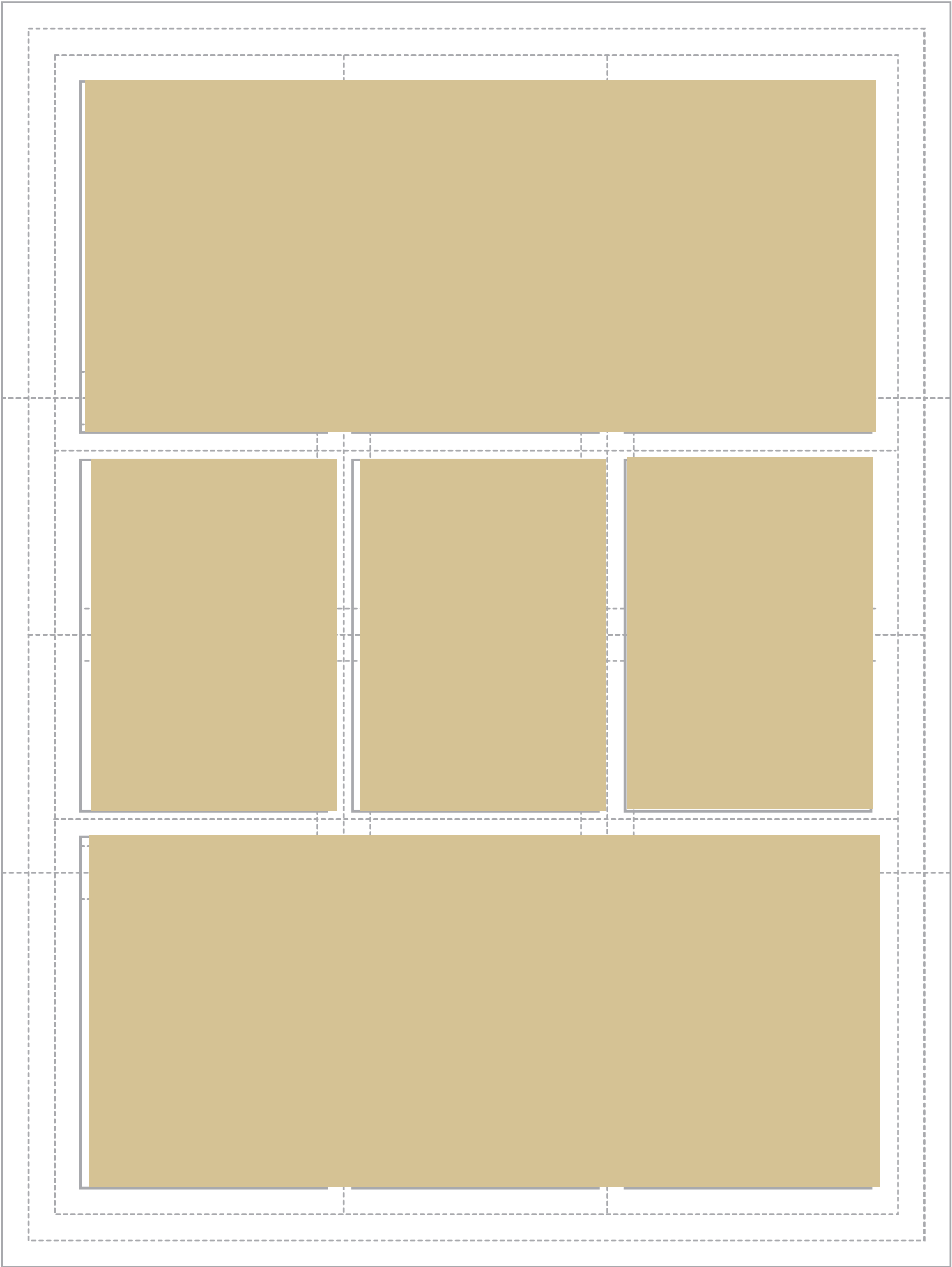

taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

Retícula LTDV (2014)
taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

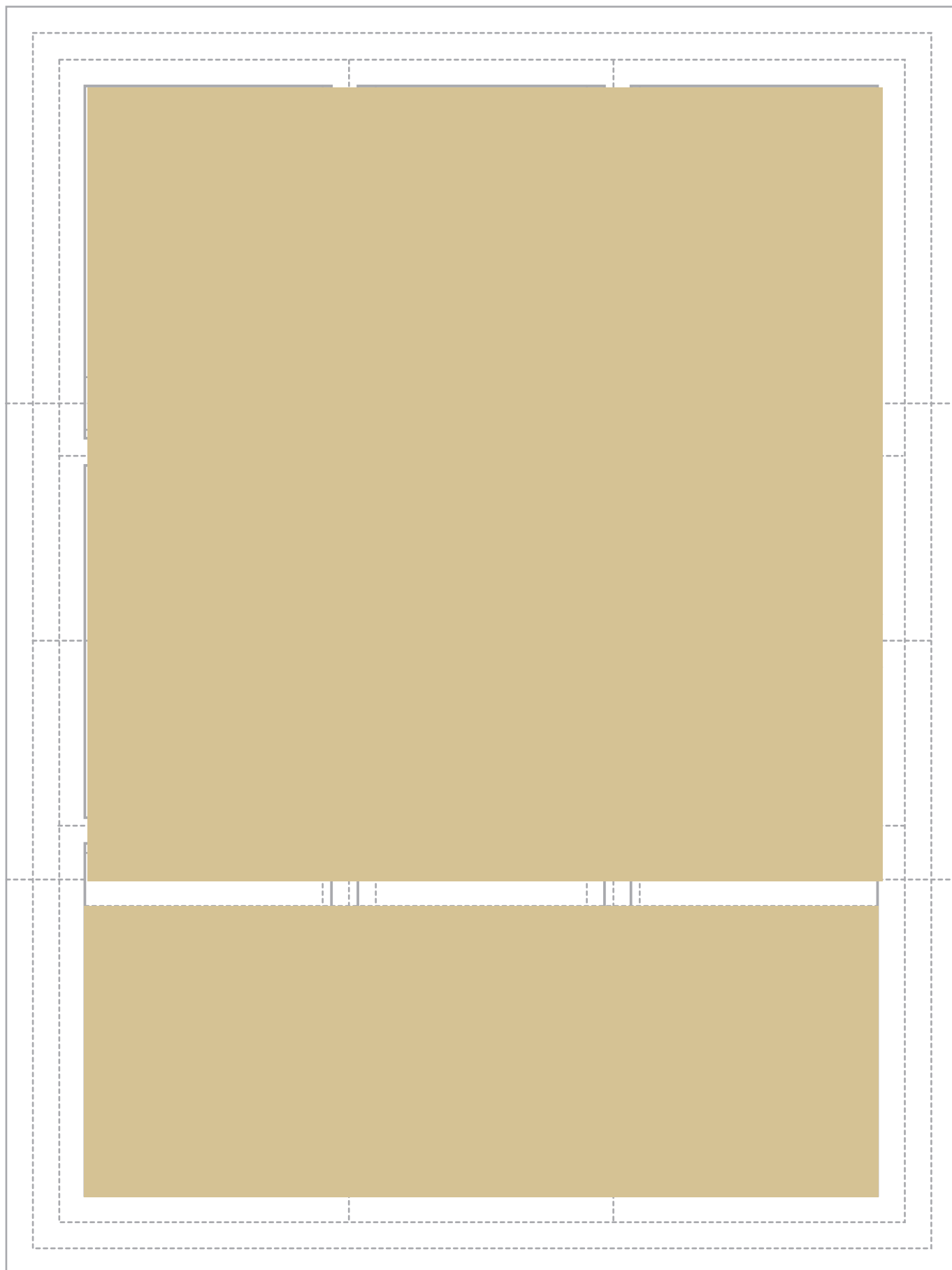

Retícula LTDV (2014)
taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

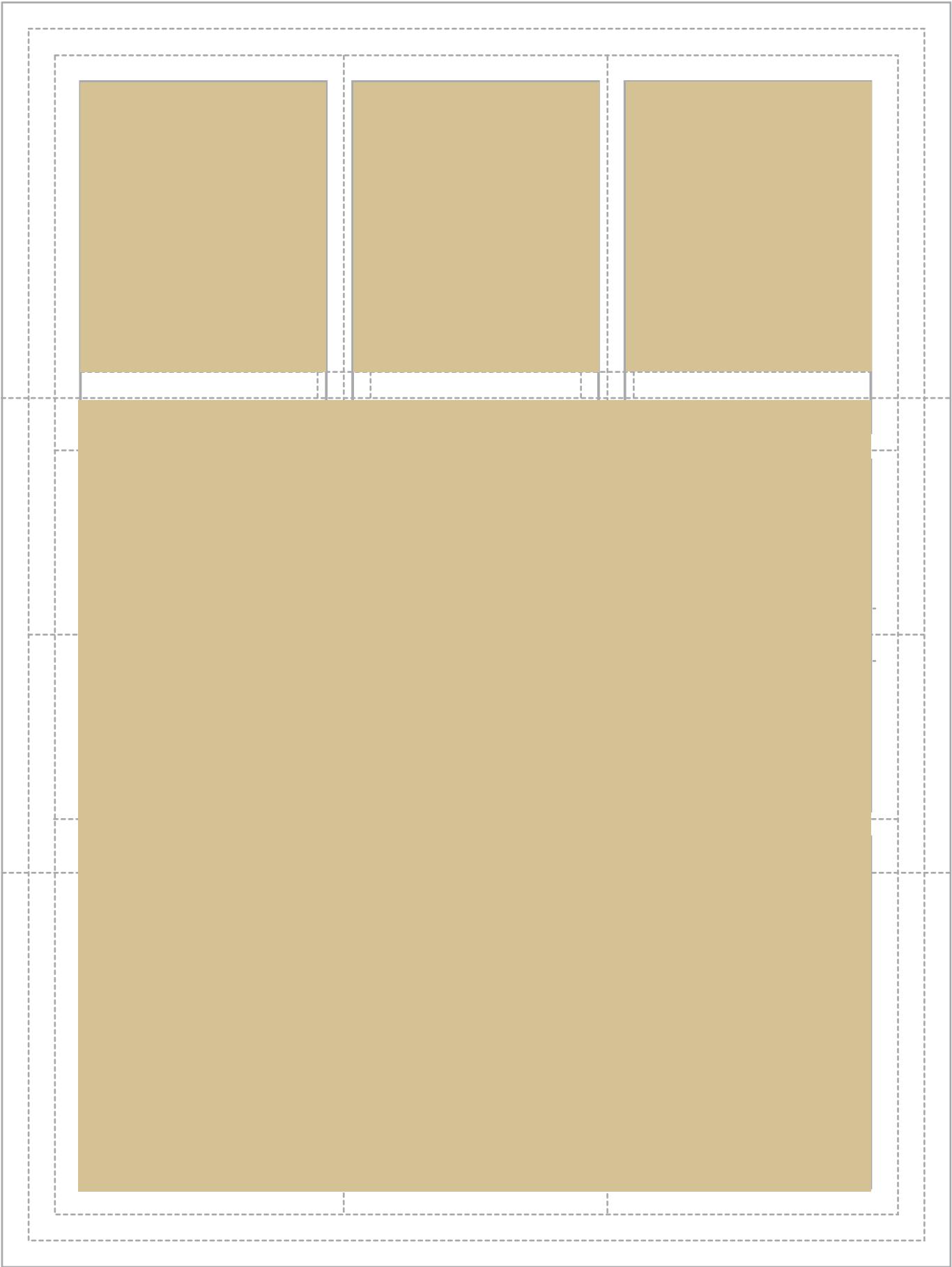

Retícula LTDV (2014)

taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

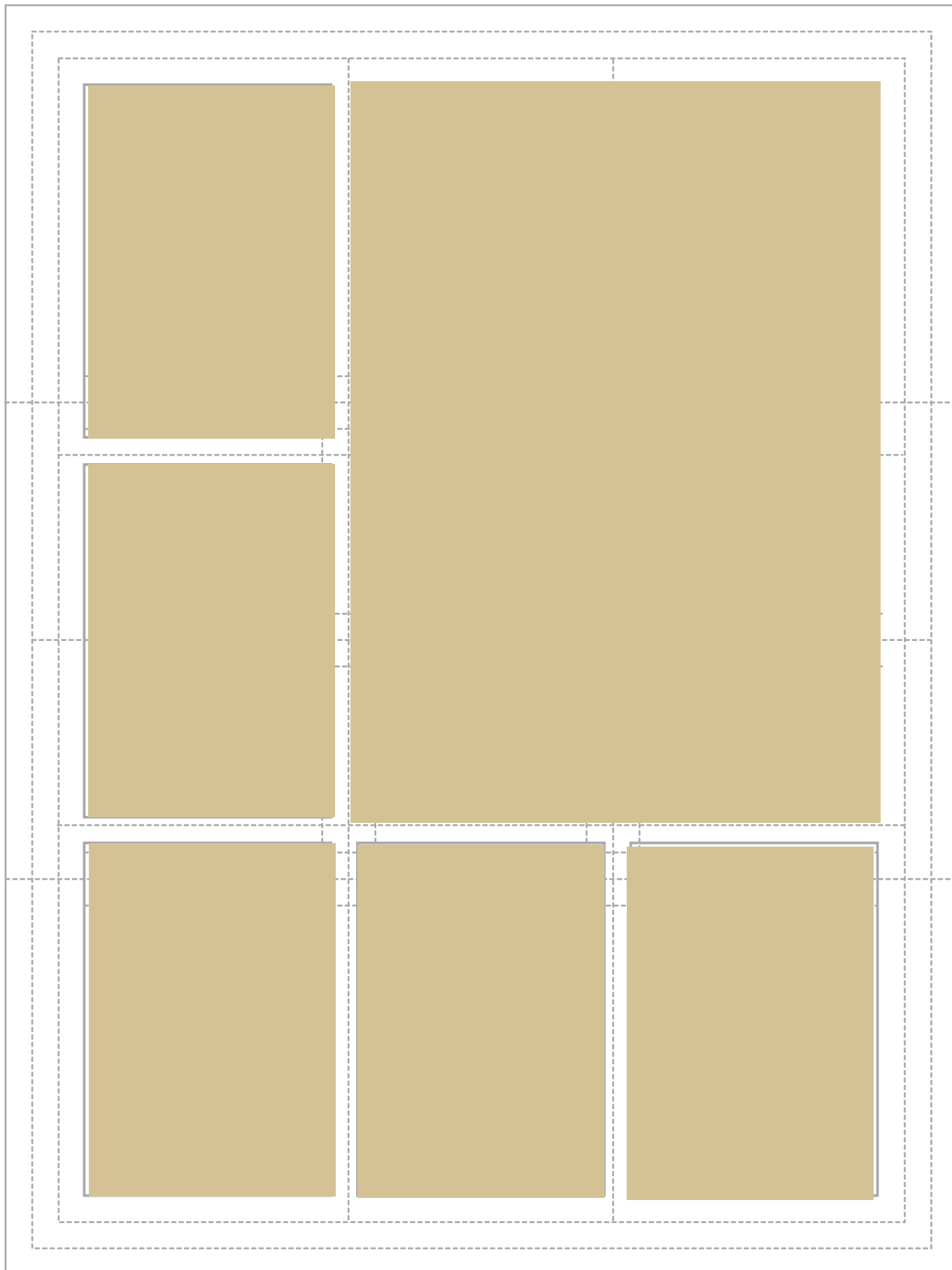

Retícula LTDV (2014)
taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

Retícula LTDV (2014)

taca de 210 x150 mm (base per a meitat, terç i quadrat) / vinyeta base 66,66 x 46,66 mm / corondell de 5 mm
marge 1 de 220 x 160 mm / marge 2 de 230 x 170 mm / marge 3 de 240 x 180 mm

Annex 5. Les entrevistes

Cronologia d'entrevistes a la Louise Serra Bourdeguise:

04/02/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1941-1943

03/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1943-1947

16/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1945-1951

31/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1953-1956

16/04/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1957-1960

09/05/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1962-1984

04/02/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1941-1943

Jo vaig néixer després de la derrota del 1940, el 19 de maig de 1941 a Perpinyà, Rosselló, una part de l'antiga Catalunya nord. A casa meva, menys la meva àvia materna, ningú parlava català. O sigui que jo, fins a l'edat que em vaig casar, no parlava gota català.

En l'època en que jo vaig néixer, nosaltres, a la part sud de França érem en la zona lliure. França estava dividida en dues zones; la part nord ocupada pels nazis, i la part sud, que era un territori amb govern a Vichy (França de Vichy) subordinada a l'imperi alemany.

Els meus primers records d'una cosa de guerra van ser cap a l'octubre (mitjans/finals) del 1942 (que jo tenia gairebé un any), quan els nazis havien envaït tota la França lliure, ja no n'hi havia fins a la frontera amb Espanya, i van venir a arrestar el meu avi, que es deia Louis Serra. Els primers records van ser la fressa de la culata dels fusells que portaven els alemanys contra la porta de casa nostra.

Jo, en aquest precís moment, estava jugant amb el meu avi; amb una porta d'entrada i un passadís que pujava al primer i al segon pis, i nosaltres estàvem al menjador, jo a l'escriptori del meu avi i ell jugant amb mi, i aquest va ser el primer record de la guerra. Aquest record, jo, l'he consultat amb la meva psiquiatra (perquè la gent diu que no pot ser que se'n recordi), perquè va ser un fet molt impactant aquests cops i desaparèixer de sobte del meu entorn el meu avi.

Perquè el van arrestar? Doncs perquè resulta que el meu avi va ser un gran resistent (a casa meva només hi havia la seva dona, la meva àvia paterna, que es deia Annette Legrand, que n'estava al corrent, que ell era resistent).

I després, no he tingut cap més record fort fins l'any 1944 (sense records precisos, perquè el van deixar anar, però m'ho han explicat). Per mi, el 1944 una nit... el meu pare ja havia estat arrestat i exiliat, i havia anat als maquis; la meva mare va ser arrestada, torturada (li van cremar els mugrons dels pits, tot i que va tenir altres fills, no els va poder amamantar perquè no tenia els mugrons dels pits)... ens van fer aixecar i vestir, i al costat del menjador hi havia la cuina, i al darrere hi havia el rebost. En aquest rebost hi havia un finestró, i ens van fer passar a tots per aquesta finestreta i a l'altre

costat ens esperava un cotxe (no sé quin era).

Ens va fer fugir la resistència, i ens van portar a un lloc entre Tolouse i Albí, un lloc que es diu Rabastens sur Tarn. Després d'aquella nit no tinc més records, però el primer record a Rabastens és que ens van deixar una casa i nosaltres anàvem a menjar a una casa de pagès, que la senyora que ho portava li dèiem “Tante Bardou”, que el primer record que m’ha quedat és que havia fet un caldo molt bo, de gallina de pagès (que nosaltres feia mesos que nosaltres no havíem vist un tall de carn des de que van arrestar al meu avi), i jo, amb tres anys i mig em vaig pensar que menjaria una cosa estupenda i al final va anar a una saca, va agafar un grapat de farina de blat i ho va posar a dins del plat i ho va espatllar tot! Però era el que es feia allà.

D’aquestes vivències a Rabastens, que si que em va impactar molt, era que per exemple, agafaven un tren per anar a buscar avituallament, menjar, i per exemple una vegada hi van anar i els van posar en una maleta (perquè era prohibit, era mercat negre) i els van posar en una maleta perquè els alemanys no els veiessin; i quan van arribar a Rabastens els dos conills s’havien barallat i eren morts dins de la maleta. Però ens els vam menjar igualment, en?

Ah, i un altre dia, gairebé m’ofego dins del Tarn. El meu pare estava en els Maquis aquí, en aquesta zona del Tarn, i vam tenir la gran sorpresa de la visita del meu pare, que feia anys que no l’havíem vist (des de 1942), i en un braç del Tarn ens vam anar a banyar i vaig caure de la passarel·la i clar, no sabia nedar; sort del meu pare que em va rescatar. Jo portava una samarreta i unes calçates de color blanc, i com que havia plogut es van tornar de color de fang; mai de la vida les vam poder tornar blanques.

T’he d’explicar la vivència del final de la guerra al poble que vam viure abans de tornar cap a Perpinyà. Perquè quan vam tornar d’allà ho vam trobar tot destrossat. I vam tenir molta sort que els nazis, quan van torturar a la meua mare, no es van adonar que ella tenia un cognom jueu, perquè va ser la temporada més forta de deportació més gran.

03/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1943-1947

Llavors, mentre estaven a Rabastens sur Tard, s'assabentaren que la seva àvia materna i la seva cosina-germana (padrina de la Louise) i que s'havien quedat a Perpinyà perquè no tenien el cognom de "Serra", com el seu avi, s'estaven morint de gana.

Feia dos mesos que només s'alimentaven dels rebuig de les fruites del mercat del poble i que si no les feien venir a Rabastens es morien de gana.

Aleshores les feren venir cap al nou poble, amb ells. Van haver de posar matalassos al terra perquè la casa no era gaire gran, perquè hi havia la seva àvia, la seva tia, la seva mare, el seu germà René, la Louise i elles dues, vuit; i clar, la casa no era tant gran per a acollir a tantes persones.

Arribà el moment de l'armistici (final de la guerra).

Quan van anar cap a Rabastens Sur Tarn, encara els alemanys no havien envaït el sud de França. Quan van acabar de conquerir-la i van arribar-hi, aleshores ells tenien una documentació falsa que els acreditava que havien viscut allà feia ja molt de temps.

A les nits, a la casa de Rabastens, escoltaven la BBC, que el general De Gaulle parlava, i els feien callar i posar als nens a les portes i les finestres perquè no vingués ningú, ja que estava prohibit d'escoltar-ho.

I arribà el final de la guerra. Recorda el dia que es va fer la celebració de que s'havia acabat la guerra. A França, havia caigut el govern alemany de col·laboradors que s'havia establert a Vichy, el govern de Pétain.

El 8 de maig del 1945 (armistici) es va firmar la rendició del govern col·laborador. Llavors la Louise tenia 4 anys i mig. I tota la família de la Louise es desplaçaren a la plaça major del poble, la de l'ajuntament.

Hi havia persones que es feren col·laboradors dels alemanys i que es dedicaren a entregar francesos de la resistència i els jueus francesos. Aquell dia de la celebració a la plaça, ja hi havia quatre penjats a les branques dels arbres de la plaça, que eren plàtans.

Hi havia molta gent que havia vingut amb els cavalls i amb els carros, ja que gairebé ningú es podia permetre un cotxe. I hi va haver música i festa, la fanfarria, estaven jugant i la gent es divertia, i alguns ballaven.

I de sobte, (hi va haver un home que) des del balcó de l'ajuntament es posà a cridar: “Els alemanys tornen! Els alemanys tornen!”

“Tothom es va esvaïr, i a nosaltres, a la meva àvia i a la meva mare i a mi ens varen estirar a sota d'un carro que no hi havia cavall! La por de que se n'anés el carro, van haver de buscar un carro, espantats i tothom corrents i espantats!”

I resulta que a aquest tio que va cridar, el volien linxar (tirant-li pedres). I se'n va escapar de molt poc, de molt poc, no sé pas com no el van matar. La que va armar, i la por que vam tenir tots nosaltres.

El que no recordo, que se m'ha esvaït completament, és la tronada (des de Rabastens) cap a Perpinyà. Jo suposo que hi devíem tornar amb tren, perquè el meu avi era ferroviari, i teníem per poder agafar el tren sense pagar, segurament.

El que sí que recordo és que quan varem arribar a casa, com varem trobar la casa. Els alemanys ens ho havien trencat tot, ens havien cremat la roba i tot al mig de les habitacions... que no sé com no van calar foc a la casa. Perquè els nostres avis i la meva tia vivien a la planta baixa i al primer pis, i el meu Pare, la meva Mare, el meu germà i jo al segon (on jo vaig néixer) i al tercer. Tot destrossat.

Perquè nosaltres érem molt avançats en coses que la gent no tenia. Per exemple, a casa seva ja hi havia càmeres de fotografiar de l'època, antigues (Ara he trobat una fotografia que la meva mare nasqué l'any 1916 (i el meu pare el 1913) i tinc una fotografia de la seva primera comunió). Doncs tot això ens ho varen trencar, els armaris esmicolats, la roba cremada al mig de l'habitació... i tot. I això va ser una desesperació de veure aquesta casa així.

Més endavant, la seva àvia, quan la Louise tenia 7 o 8 anys, es vengueren la casa.

Però també temíem nosaltres una petita caseta, una barraca de cenyís, a Canet Plage, la platja de Perpinyà. Ens la varen cremar i només va quedar el vàter.

És una anècdota bonica d'explicar, de després de la guerra, dos anys o tres, que cada vegada que anaven a Canet a l'hotel Font, que la meva àvia ens estirava i ens deia: “Aquí teníem la casa, i només va quedar el vàter!”; i jo pensava, aquesta dona deu ser ben boja, per ensenyar-nos això!

I una cosa també de després de la guerra és que, jo vaig servir de comodí quasi perquè, com que era petita, tenia unes cartes de racionament, i al ser J3, ella tenia dret a tenir una mica més de xocolata i més de llet, i ella se'n recorda d'anar a buscar menjar a la botiga de queviures (“épicerie”) amb tiquets anar a buscar aliments amb 5 o 6 anys.

Els meus pares varen marxar al 46 i varen tornar al 47 quan nasqué el meu germà Paul, i

ja s'acabà això del racionament.

El meu avi era fundador d'una xarxa de resistència, i la meva àvia passava missatges, que portaven els paracaigudistes anglesos que deixaven baixar a Perpinyà, que n'hi va haver amagats en les golfes de casa nostra, hi va haver gent amagada, de la part de la França lliure, amb en De Gaulle, i la meva àvia els distribuïa. I la meva àvia amagava els missatges en la seva màquina de cosir, i quan sentien els alemanys venint a casa, se'ls menjava, es menjava el paper perquè no li trobéssim.

I a vegades, agafava el tren i se'n anava a la *Tour de Querol*, o a *Enveix*, que teníem uns amics que es deien *Seiret*, que tenien una casa de queviures que gràcies a ells menjàvem patates, que no n'hi havien. Perquè els alemanys se'ns ho menjaven tot, o ho enviaven a Alemanya o per la tropa o etcètera, ens ho requisaven tot.

I que sàpigues que amb la mantega que fèiem nosaltres s'enllustraven les botes, els alemanys s'enllustraven les botes! Es que són unes vivències que són molt fortes.

I aquest, en *Seiret*, a sota de la taula de la cuina hi tenia una caixa de fusta plena de pistoles i fusells amagades així amb les faldilles fins a baix, i les dones que ho portaven i tot ho amagaven i així ningú ho veia, ningú ho sabia. I el meu avi també hi anava molt per allà dalt, i portava les patates, i a vegades portava algun tall de carn i quan va ser l'última vegada que el varen arrestar ja no hi va haver més patates ni res de tot això.

I aquí s'acaba la història de la Segona Guerra Mundial i la meva família.

Jo tenia 11 anys quan els meus pares es varen divorciar. Jo m'ho vaig passar molt malament, perquè el meu pare es va ajuntar amb una dona amb una filla i no la volien i se'n va anar a viure amb la seva mare. I com que no pagava la pensió, li van treure la pàtria potestat.

Història del germà militar René...

Anècdota llançar el xumet a la latrina de la barraca de la platja de Canet, Perpinyà, que es va conservar després de la guerra sense ser cremada.

16/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1945-1951

Quan tornaren de l'exili, els donaren una casa que havia estat un antic quarter de gendarmes a Perpinyà.

La Louise recorda que ella anava a buscar menjar amb la condició de J3, que li corresponia una mica més de llet, xocolata... perquè era petita.

El pare, després de la dissolució dels Maquisard, passà a formar part de les F.F.I. (Forces Franceses Interiors).

Les F.F.I. era una organització encarregada de buscar els col·laboradors dels Nazis en la guerra civil francesa i aquells que entregaven els jueus francesos durant l'ocupació.

També rapaven el cap a les col·laboradores amb els Nazis que havien anat al lliit amb els alemanys.

Durant els anys següents, aquesta organització va anar degenerant, ja que hi entraren molts delinqüents i la corrupció va fer-se en el seu lideratge.

Va ser llavors quan el matrimoni dels pares de la Louise va trontollar.

Aleshores, els pares abandonaren a la Louise i al seu germà René amb les seves àvies, la Annette Legrand (*Mémé*) i la Claude Simone (*Maman Simone*); passaren aquell any amb prou feines. El pare i la mare fugiren a viure a Lyon.

Després d'un any, tornaren els seus pares amb la mare embarassada del seu germà Paul (la mare era filadora i el pare era forjador).

Quan eren petits, en René i la Georgette Serra (la germana del pare) llançaven la merda del orinal des de la terrassa del pis on vivien (primer pis Avis i tieta, segon pis Pares i Família de la Louise i terrassa tercer pis) i s'enganxava a la façana de la casa.

Cada nit escoltaven la BBC, que parlava el general De Gaulle des d'Anglaterra, i llançaven missatges com: "Aquesta nit volarà el còndor". Ells amagaven els paracaigudistes a les golfes de casa seva.

Per ella, la postguerra s'acabà quan va néixer en Paul (novembre 1947).

...

L'avi matern va morir durant la 1ª Guerra Mundial.

...

Durant la 2ª Guerra Mundial, l'Avi Patern va ser detingut i portat a la "Compiègne", prop de París, on va ser torturat. Va ser allà on el torturaren arrancant-li les ungles dels dos peus. Ell ja tenia un peu glaçat de la primera guerra mundial.

Aleshores, el van portar al camp de concentració de Flossenbürg, Dachau i Buchenwald. Al final de la guerra, en Louis Serra tenia els dos peus cangrenats i no podia caminar. Quan els nazis deixaren els camps de concentració sense vigilància per l'avenç aliat, els presoners fugiren, però a l'avi de la Louise l'havien de portar entre els seus companys. Aleshores ell els demanà als seus amics, entre els quals Jean Olivo (alcalde de Saint-Cyprien), que el deixessin al costat de la carretera, en un marge sota un arbre, i que allà ell esperaria als aliats i que ells l'ajudarien a tornar a casa. Però no va tornar.

...

Quan en Paul tenia tres anys i mig els pares es van divorciar (1951).

Visqueren un temps amb el pare, però després hi hagué un judici terrible (la mare apel·là a que la seva àvia paterna bevia, entre altres coses) en el que aboliren tots els drets del pare i no el veié fins 30 anys més tard, ni tampoc a les seves germanastres.

31/03/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1953-1956

L'àvia paterna de la Louise, la Annette Legrand, va ser tinent d'alcalde de Perpinyà durant 12 anys. Això va marcar un període de benestar a casa de la Louise; ja que va permetre l'entrada del seu pare com a cap forjador, i l'entrada de la mare com a infermera de l'hospital.

Aquells estius, la Louise i en Paul anaven a les colònies de l'ajuntament de Perpinyà, que eren a Prats de Molló, i més tard, unes colònies de resistència a Puigbalador.

També, durant la temporada lírica de la primavera, quan la Louise tenia 12 anys, ella i el seu germà anaven a l'òpera, a la zarzuela (rigoletto)...

El juliol de 1952 la Louise i el seu pare van agafar furunculosis (Louise 52 grans i el seu pare Armand 110).

El 15 d'agost, mentre estaven de campaments, la Louise va rebre una carta de la seva mare Régine que li deia que s'havia separat del seu pare i que de tornada ja no seria a casa perquè el pare l'havia fet fora.

La Louise plorava cada dia.

A la tornada, a casa hi havia el pare, l'àvia paterna (que abans vivia a casa del germà de la mare) i en Paul. En l'àvia va fer fora de casa en René, i un any més tard s'allistà a l'exèrcit i es va fer militar.

...

Els pares de la Louise es van conèixer cantant i ballant: la mare ballava i el pare xiulava en una cobla.

...

La mare, quan es van separar amb el pare, se'n va anar de vacances amb el seu amant i en René.

Després es celebrà el judici en el que la mare, la Régine, volia la custòdia de la Louise i d'en Paul. La mare justificà que l'àvia paterna bevia per fer treure la custòdia al pare.

Aleshores, com que el pare no pagava res a la mare, li van treure la pàtria potestat i no

el va veure en 30 anys.

Llavors, la Louise i en Paul van viure amb l'àvia materna a Estagel; l'àvia, la Claude Simon, tenia 70 anys i es deia Claude Simon Négrier.

La mare (Régine) va tenir un fill amb el primer amant que tingué, i es digué Marie-André, la nova i germana de la Louise.

Al poble d'Estagel, la Louise va estudiar la primària i la secundària. Fou llavors quan la ella quedà primera, en relació a la nota, en els exàmens de "Premier examen" de tota la província de Perpinyà.

Passà al "Collège" i al "Cou", i per això anà a viure amb la seva àvia paterna, l'Annette.

16/04/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1957-1960

Amb l'amant de la mare, va néixer la Marie-André (que és la padrina de la Martina), i la Louise acompanyà a la seva mare a l'hospital a donar a llum (llavors la Louise tenia 14 anys).

Amb el segon marit de la mare, nasqueren en Jacques (quan la Louise tenia 17 anys) i la Katie (quan la Louise en tenia 18/19). Aquest segon marit, en Renné Deffante, estava malalt de tuberculosi, i s'hagueren de vacunar la Louise i tots els seus germans.

Aquest home no feia res i bevia molt. Aleshores, durant tres anys van haver de mantenir la família sols amb la pensió de vídua de l'àvia (per l'avi mort durant la 1ª Guerra Mundial) i el salari de la Mare.

Dos anys després, un dia que el segon marit va pegar a la seva mare i a la Louise (quan ella tenia 16 anys), la Louise va marxar a viure amb la seva àvia paterna (Annette Legrand).

Aquell estiu, la Louise i l'àvia treballaren en una cooperativa on feien melmelada i fruites en almívar; el nom de l'empresa era "HORTE" (*Coopérative fruitière*), per poder pagar els estudis de la Louise.

El 1958 la Louise volia estudiar matemàtiques superiors, però no tenia diners per a fer-ho, així que va estudiar finalment "castellà" perquè era l'única cosa que podia estudiar a Perpinyà, i els diners de l'àvia paterna s'havien acabat.

Aleshores començà a treballar a "ERAM", perquè necessitava diners per sobreviure (enllustrava sabates amb betum i saliva i quedaven perfectes). Com que ella tenia el "Cou", a la botiga de Perpinyà ella ajudava al gerent a portar els comptes.

Com que la companyia estava molt contenta de la seva feina, la mateixa companyia li va pagar els estudis de comptable, i així va aconseguir el títol de "Comptable gestora" (però no arribà al títol d'*expert-comptable*).

Llavors hi hagué un canvi de gerent a la tenda i la Louise trobà feina en la sabateria més "chic" de tot Perpinyà, passà a portar la comptabilitat de la "BOB".

Fou per aquella època que la Louise substituï a una noia en el grup de sardanes i conegué a en Marc.

En Bob, el propietari de la botiga de sabates, es volia casar amb la Louise, i va ser el perruquer, en Gisperd, que li fa dir que ja tenia promès! Llavors en Bob es va enfadar molt amb la Louise (?).

El dia 10 d'octubre de 1961, la Louise veié un anunci d'un ginecòleg que necessitava secretària i criada, el Dr. Argent. El 26 de setembre de 1962 la Louise es casà amb en Marc a casa del doctor.

...

Nota: sobre l'estatua de la dona nua davant la tenda de "Paris Costures", el germà petit, en Paul, va preguntar el perquè de que una dona li ensenyés el cul a la plaça i a una botiga tant bonica.

09/05/2014 Entrevista Louise Serra

Durada: 45 minuts

Lloc: Salitja (domicili)

Període històric comprès: 1962-1984

La Louise Serra i en Marc Aussà es van casar per l'Ajuntament de Perpinyà i a l'Església de "Nôtre-Dame de la Réal" el 26 de setembre de 1962 (plovía molt). Es van casar a la casa del metge ginecòleg Dr. Argent, que va fer com de pare de la Louise.

Durant els dies del viatge de nuvis amb un *citroën 2CV*, plovia molt. Van sortir de Perinyà i van passar per Andorra; ells volien anar fins a Barcelona, però a causa del temps van haver d'anar fins a Lleida, i després a Valladolid. Des d'allà van anar fins a Madrid, i des d'allà, a Córdoba; després Sevilla, Granada, Cádiz i al final Tarragona i Girona.

Llavors van anar a viure a un petit pis al costat de l'estació de ferrocarril. En Marc tenia un taller de maquinària agrícola on venien tractors, màquines per sulfatar, remolcs... a Perpinyà. Tenia un soci, en Firmí Ferré, que era un lladre porc, i que la Louise va descobrir que li robava al seu marit.

Després va sortir una nova llei, que dictava que tots els tallers que feien soroll al costat de centres d'estudi havien de plegar, i ells estaven davant del magisteri de Perpinyà, i van haver de tancar.

Després d'això van tenir durant quinze anys un taller sobre la gasolinera "Fina".

El 3 de gener de 1973 va néixer la Martina Aussà a Saint-Laurent de la Salanque.

Aleshores, l'1 de juliol de 1976, van segellar els passaports per passar la frontera i van comprar un pis a Girona, al carrer Agudes num.3 Santa Eugènia; era un àtic amb llar de foc. Hi van viure durant un any i mig, però, a causa de la boira de Girona que ofegava a la Louise no li deixava agafar el son i li feia dormir asseguda al llit; perquè ella té una bronquitis crònica.

Aleshores anaren a viure a un pis a Canet d'Adri, i compraren, per mitjà d'una

associació, la fàbrica de *Recuits Plana*.

Més tard, vengueren la fàbrica de recuits i el pis per a poder comprar *Can Darnic* i restaurar-lo. El febrer de 1980 el restaurant va obrir les portes amb una associació de la família Aussà i la mare de la millor amiga de la Martina (que tenia problemes amb l'alcohol, i a partir del gener de 1981 marxava cada matí i tornava sempre borratxa a la tarda).

Tot perdurà fins que el 1983 *Can Darnic* tancà per vacances. Fou llavors quan en Marc tingué un terrible accident de cotxe quan un camió de la fàbrica d'embotits se li llançà sobre el cotxe un el revolt.

A partir d'aquí, van tancar *Can Darnic* perquè la Louise sola no podia portar un restaurant de les dimensions del local.

El febrer de 1984 la Louise veié l'anunci de que una companyia de viatges buscava una guia turística amb domini del francès i el castellà, aleshores, com que ella era la única candidata d'origen francès i es va preparar per les oposicions de guia, la van agafar a ella. La companyia es deia:

“Le temps de vivre”

